

Opinnäytetyö (YAMK)

Soveltava taide

YSOVES16

2017

Katja Juhola

ISEAS

– International Socially Engaged Art Symposium

Katja Juhola

ISEAS

- International Socially Engaged Art Symposium

Tässä raportissani esittelen yhteisötaidehankkeeni ISEASin eli Socially Engaged Art Symposiumin.

Symposium oli kymmenpäiväinen kansainvälinen ”art camp”, jonka kaikki osallistujat työskentelivät sosiaalisen taiteen metodein työpareina tai pieninä ryhminä Raaseporin alueen sosiaalisektorin instituutioissa tai peruskouluissa.

Opinnäytetyöni ytimenä olleen symposiumin luomisen ja toteutuksen lisäksi pohdin niitä merkityksiä, joita taiteilijoiden keskinäinen vuorovaikutus loi heidän asuessaan ja työskennellessään yhdessä hankkeen aikana. Käytin tiedon keräämiseen kyselylomakkeita ja pyysin päiväkirjaamista.

Avaan omaa kompetenssiani kertomalla yhteisötaiteen opinnoistani sekä kansainvälisestä yhteistyöverkostosta, joka on muodostunut osallistumalla useaan kansainväliseen taidesymposiumiin.

Kuvaan taiteellisen työni olleen koko projektin luominen ja toimiminen siltana monen ihmisen ja yhteisön välissä. Selvitän symposiumin olevan minun henkilökohtainen yhteisötaiteellinen teokseni, jossa loin tilan ja paikan taiteilijoille jakaa ja keskustella yhteisötaiteesta ja jonka seurauksena syntyi uusia verkostoja, virtauksia ja kanavia.

Kommentoin symposiumin sisältöä ja sen kautta syntyneitä kokemuksia käyttäen teoreettisena taustana kentällä pitkään vaikuttaneiden kriitikoiden, kuraattoreiden ja taiteilijoiden näkökulmia yhteisötaiteesta.

Tuon esille analysointia hankkeen tuottamasta tiedosta niin taiteilijoiden vuorovaikuttamisen merkityksestä heidän taiteelliselle uralleen kuin myös yhteisön jäsenten kokemuksia interventioden jälkeen. Avaan kansainvälisyyden merkitystä interventioden onnistumisessa ja esittelen kaikki interventiot, jotka ISEASissa toteutettiin.

Kerron jatkosuunnitelmistani; hankkeen konseptoinnista sekä ajatuksestani esitellä sitä kansainvälisissä yhteisötaiteen seminaareissa sekä halustani tutkia enemmän lyhytkestoisia taidesymposiumeja. Vertaan taidesymposiumia taiteilijaresidenssiin, jotka mahdollistavat taiteilijoille helpon tavan sujahtaa työskentelemään eri kulttuureihin ja konteksteihin.

ASIASANAT:

Yhteisötaide, sosiaalinen taide, taiteilijaresidenssi, soveltava taide, taidesymposium, kansainvälisyys, kuvataide.

MASTER'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Art and culture

Completion year of the thesis 2017 | Total number of pages 73

Katja Juhola

ISEAS

- Socially Engaged Art Symposium

In this report I present my socially engaged art project ISEAS (Socially Engaged Art Symposium).

The symposium was a ten – day “art camp” where all participants worked as working pairs or in small groups using social art methods in social sectors and elementary schools across the Raseborg area

In addition to the creation and implementation of the symposium at the core of my dissertation, I will explore the ideas created from the interactions between artists as they lived and worked together during this project. I used questionnaires to collect data and asked for a daily log of their thoughts.

I display my own competency by explaining my studies in socially engaged art field and the international cooperation network that has been formed by participating in several international art symposiums.

I illustrate my artistic work which influenced the whole project, socially engaged art acting as a bridge between different people and communities. I experienced the symposium as my personal community-based work, where I created a platform and space for artists to share and discuss community art, resulting in new networks, streams and channels.

I comment on the contents of the symposium and the experiences that emerged from it as the theoretical reflection was also of importance, engaging the point of view of critics, curators and artists who have long been involved in this field.

I highlight the analysis of the information produced by the symposium, the importance of artists' interaction to their artistic career, as well as the experiences of community members after interventions. I aim to make the success of interventions internationally and to present all the interventions carried out in ISEAS.

I explain my further plans; the conceptualization of my project and my idea of introducing it to international seminars on socially engaged art, and my intention to research more art symposiums. I compare art symposiums with artists' residences that allow artists the accessibility to work in different cultures and unfamiliar contexts.

KEYWORDS:

Social Engaged Art, Artist Residency, Applying Arts, Art Symposium, Internationality, Participation, Art Camp

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	7
2 TEOREETTISIA LÄHTÖKOHTIA	9
3 SYMPOSIUM KOKONAISUUTENA	12
3.1 Kuratointi ja yhteisön tarpeiden selvitys	13
3.2 ISEAS International Socially Engaged Art Symposium	15
4 INTERVENTIOT	17
4.1 Saa leikkiä ruualla	17
4.2 Kaksikielisiä seinämaalauksia	20
4.3 Jopo-luokka (joustavan opetuksen luokka) Karjaan yläkoulu.	24
4.4 Kårkulla Samkommun Urban Shamanic Experience	27
4.5 Eteva, Raaseporin toimintakeskus	31
4.6 Attendo Rossinne palvelukoti & Kaskimaan hoivakoti Oy	35
4.7 Hagahemmet	41
4.8 Dokumenttiryhmä	43
5 ARVIOINTIA JA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ	48
6 LOPUKSI	53
LÄHTEET	56

LIITTEET

- Liite 1. Joan Marie Kellyn reflektio
- Liite 2. Päivi Pätsin reflektio
- Liite 3. Clarice Zdanskin reflektio
- Liite 4. Raaseporin kaupungin tiedote

KUVAT

Kuva 1. Valokuva Fabio Cito, valokuva residenssin avointen ovien päivästä.	17
Kuva 2. Valokuva Katja Juhola. Valokuva kulttuurikahvila Kallaksesta, jossa Lampeniuksen ja Lemairen teos oli esillä lokakuun loppuun asti.	18
Kuva 3. Valokuva Katja Juhola. Valokuva Svartå skolanista, jossa maalasin loppuun seinämaalauksen.	20
Kuva 4. Valokuva Fabio Cito. Valokuva Mustion koululta taiteilijoiden työskentelystä.	21
Kuva 5. Sanya Torkmorad-Jozavi reflektio	23
Kuva 6. Valokuva Fabio Cito. Kuvassa Delphine Manet työskentelemässä oppilaiden kanssa.	24
Kuva 7. Valokuva Fabio Cito. Valokuva otettu Jopo-luokassa intervention aikana.	25
Kuva 8. Valokuva Fabio Cito. Valokuva on työskentelystä Kårkullanissa Intervention aikana.	27
Kuva 9. Valokuva Katja Juhola. Valokuva on Galleria Perspektiivin avajaisista. Kuvassa Andrea Westerlund teoksensa edessä.	28
Kuva 10. Valokuva Katja Juhola. Valokuva on otettu taideintervention aikana Etevan tiloissa.	31
Kuva 11. Valokuva Fabio Cito. Valokuva ISEASin avointen ovien päivästä, johon Etevan miesryhmä osallistui.	32
Kuva 12. Valokuva Fabio Cito. Valokuva Rosinne Attendo hoivakodista intervention aikana.	35
Kuva 13. Valokuva Katja Juhola. Galleria Perspektiivistä juuri ennen avajaisia syyskuussa 2017	36
Kuva 14. Valokuva Fabio Cito. Kuvassa Patrik Lemberg soittamassa Hagahem vanhainkodissa.	41
Kuva 15. Valokuva Fabio Cito. Kuvassa Maximilian Fleissbach soittamassa Hagahem vanhainkodissa.	42
Kuva 16. Valokuva Katja Juhola	44
Kuva 17. Valokuva Katja Juhola	46

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO

SEA eli Socially Engaged Art

ISEAS eli International Socially Engaged Art Symposium

1 JOHDANTO

”Ajattelin ajatuksia,
jotka sopivat minulle,
kävelin metsässä ja puista satoi pisaroita päälleni,
tuloin milloin mihinkin ja tiesin,
että olin aina oikeassa paikassa.”

(Pentti Saarikoski, Kuljen missä kuljen, 1965)

Oheinen Saarikosken runo kertoo tuntemuksistani työskennellessäni ISEASin parissa. Tiesin olevani uuden ja jännittävän äärellä, mutta samalla uskoin sen merkittävyyteen, suuruuteen ja onnistumiseen. Ilman kovaa työtä ei ISEAS eli kansainvälinen yhteisötaiteen symposium olisi ikinä toteutunut.

Tässä raportissa tarkastellaan kansainvälistä yhteisötaiteen symposiumia ISEASia eli International Socially Engaged Art Symposiumia, jonka loin ja toteutin syksyllä 2017 Raaseporissa. Symposium oli kymmenpäiväinen ja siihen osallistui 13 ulkomaalaista taiteilijaa ja kahdeksan paikallista taiteilijaa. Interventiot, eli taiteilijoiden työskentely eri yhteisöjen parissa, tapahtuivat yhdeksässä raaseporilaisessa sosiaalisen sektorin instituutiossa tai peruskouluissa. Symposium päättyi kolmeen taidenäyttelyyn.

Opinnäytetyöni ytimenä olleen symposiumin luomisen ja toteutuksen lisäksi halusin saada esiin niitä merkityksiä, joita taiteilijoiden keskinäisessä vuorovaikutuksessa syntyi heidän asuessaan ja työskennellessään yhdessä hankkeen aikana. Käytin tiedon keräämiseen kyselylomakkeita ja pyysin päiväkirjaamista. Kysyin ennako-odotuksista ja pyysin reflektointia kirjoitusta interventioiden päätyttyä niin taiteilijoilta kuin yhteisön jäseniltä tai johtajilta. Tätä materiaalia esittelen artikkelini luvussa Interventiot, jossa käyn läpi jokaisen osahankkeen yhteisöjen parissa. Materiaalina sain yhteisön jäseniltä lomakepalautteita, henkilökohtaisia kirjeitä, yhteisön johtajilta sähköpostipalautteita ja

taiteilijoilta kirjallista materiaalia ennen interventioiden toteutusta ja reflektointia symposiumin päätyttyä. Nostan tarkasteluun jokaisen osahankkeen yhteydessä tätä symposiumin tuottamaa tietoa.

Interventioiden esittely toteuttaa jokaisessa osahankkeessa samaa kaavaa: ensin on valokuvat, joiden välissä on taiteilijoiden itse kirjoittama esittelyteksti interventiosta. Tämän jälkeen on minun kirjoitustani osahankkeesta, joka pohjautuu osittain projektipäiväkirjaani. Osahankkeiden loppupuolelta löytyy linkkeinä videomateriaali ja mahdollisesti taiteilijoiden reflektiivisiä kirjoituksia. Lainauksina olen liittännyt osan saamastani palautteesta joko taiteilijoilta tai yhteisön jäseniltä. Minulla on jokaiseen tässä raportissa olevaan valokuvaan, videoon ja tekstiin julkaisulupa. En ole halunnut editoida näitä tekstejä, vaan ne ovat esillä siten kuin ne minulle on lähetetty.

Palaan näihin tuloksiin artikkelini luvussa ”Arviointia ja johtopäätöksiä”, jossa analysoin työskentelyäni ja mietin ISEASin jatkumahdollisuuksia. Loppuluvussa kerron jatkosuunnitelmistani; hankkeen konseptoinnista sekä ajatuksestani esitellä sitä kansainvälisissä yhteisötaiteen seminaareissa.

2 TEOREETTISIA LÄHTÖKOHTIA

Olen opiskellut Turun taideakatemiassa vuosina 2007 – 2008 ympäristö- ja yhteisötaiteita ja tämän jälkeen toteuttanut useita yhteisötaiteen hankkeita niin Suomessa kuin ulkomailla. Yksi koulutuksen luennoitsijoistani oli Suomessa merkittävimpiin tekijöihin kuuluva Lea Kantonen, jonka väitöskirja *Teltha* julkaistiin vuonna 2005. Kantosen yhteisötaide nojautuu Grant Kesterin dialogiseen estetiikkaan (Kantonen 2005, 68 – 69). Kenties tämän johdosta myös minun yhteisötaidehankkeeni muovautuivat dialogisen estetiikan hankkeiksi. Kesterin dialogisen estetiikan mukaan taide tapahtuu yhteisön sisäisessä dialogissa. Vaikka teos johtaakin visuaaliseen esillepanoon – näyttelyyn, joka voi olla myös taiteellisesti merkittävä teos, on kuitenkin itse taide tapahtunut aikaisemmin prosessissa, dialogissa, joka on syntynyt yhteisön sisällä taideintervention aikana (Kester 2004, 82 – 85).

Yksi Kesterin suosikkitaiteilijoista on amerikkalainen Suzanne Lacy. Lacyn taideprojekti *Turning Point* Kanadan Vancouverissa oli yhteisötaiteellinen teos nuorten naisten parissa. Lacy loi nuorille mahdollisuuden oman äänen kuuluviin saamiseksi sekä tilan, jossa oli mahdollista syntyä jotain uutta.

“For us, the process of coalition and community building is an integral part of the artwork. Similarly, the mass media aspects are designed as a public face for the art. Pulling the whole process together, a final performance serves as a celebratory ritual that brings the diverse themes and people together in a public site. But it is this networking and community building, the support of gender-aware policies and sensitivities, the mentoring and relationships formed, that will form the lasting legacy of this project”
(Sharon & Lacy 2010, 130 – 146)

ISEASissa minun taiteellinen osuuteni oli Lacyn tavoin koko projektin luominen ja toimiminen siltana monen ihmisen ja yhteisön välissä. Koin symposiumin olevan minun henkilökohtainen yhteisötaiteellinen teokseni, jossa loin tilan ja paikan taiteilijoille jakaa ja keskustella yhteisötaiteesta ja jonka seurauksena syntyi uusia verkostoja, virtauksia ja kanavia. Riikka Kuoppala kirjoittaa artikkelissaan *Tuottaja-taiteilija, yhteisö ja media* hänen roolinsa yhteisötaiteellisissa tai paikkasidonnaisissa projekteissa lähentyvän tuottajan roolia (Kuoppala 2010, 175).

Myös minun työskentelyni ISEASissa oli lähellä tuottajaa. Silti koin olevani enemmän taiteilija kuin tuottaja: minulla on kaikessa esteettinen näkemys ennen taloudellista intressiä – lähtökohtani on taide, tein taideteosta taiteilijana. *Pablo Helguera*n mukaan Socially Engaged Art eli SEA nousee ja on riippuvainen yhteisöstä ja myös muokkaa ja rakentaa sitä (Helguera 2011, 9).

Olen osallistunut useaan kansainväliseen taidesymposiumiin ja luonut näiden myötä laajan kansainvälisen verkoston. Työni ytimessä on näiden yhteistyötahojen ja kokemusten kautta kysymys, miten taiteilijoiden keskinäisen asumisen ja työskentelyn myötä syntyvä vuorovaikuttaminen voi luoda uusia ajatusreittejä ja yhteistyökumppaneita. Uskoin sen synnyttävän jotain uutta ja hedelmällistä, varsinkin kun tämä yhdistettäisiin sosiaalisen taiteen tekemiseen.

Uskon taiteilijoilla olevan mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiskuntamme muuttumiseen positiivisempaan suuntaan; pystyäksemme ymmärtämään toisia ja tullaksemme ymmärretyiksi meidän täytyy voida jakaa tunnetiloja (Mäntymaa ym. 2003, 459 – 465). Taiteen avulla voidaan vaikuttaa ihmisen tunteisiin ja tunteet hyvin usein ohjaavat meidän arkielämän käyttäytymistämme, jolloin taiteen avulla voimme haastaa maailmankuvaamme ja kohtaamisiamme uusien ihmisten ja kulttuurien kanssa. Taide tasapainottaa meitä ja auttaa havaitsemaan todellisuutta, joka muuten voisi jäädä pimementoon (Lehtonen 2016).

Yhteiskuntamme on muuttunut arvostamaan tilapäistä / katoavaa taidetta. Taidetta, joka on vuorovaikutuksessa arkielämän ja asukkaidensa kanssa (Carpenter & Nevado 2012, 52). Taiteen avulla voidaan luoda tasa-arvoa. Ranskalaisen kuraattorin ja taideteoreetikon Nicolas Bourriaudin mukaan yhteisötaiteessa taide tapahtuu ihmisten välisissä suhteissa – relatiivisena estetiikkana: taiteilija ei voi toteuttaa teostaan ilman osallistujaa. Taide tarvitsee toteutuakseen ”minän” ja ”sinän” (Bourriaud 2002, 64). Mustion kouluissa tapahtuneessa interventiossa *Kaksikielisiä seinämaalauksia*, taiteilijat lähtivät lähes sokkona kohtaamaan koulun lapsia ja johdattelemaan heitä osallistavan teatterin avulla hassutteluun, rentoutumiseen ja toiseuden kohtaamiseen. Koululaiset olivat meidän yhteiskuntamme rakenteisiin sidottuja osallistujia, jotka tässä peilileikissä pystyivät kohtaamaan turvallisessa ja tutussa kontekstissa outouden – toiseuden.

Jay Koh kirjoittaa artikkelissaan *Artist’s Research Text on Methodology* kiinalaisten ja irlantilaisten taiteilijoiden vuorovaikutussuhteesta teoksessa *Ni Hao – Dia Duit* (suomeksi hyvää päivää) vuonna 2007. Hän kertoo kiinalaisen osallistujan kokeneen olevansa kuin

näyttelyeläin eläintarhassa, jota muut olivat katsomassa. Kun taas samanaikaisesti irlantilainen osallistuja oli kokenut vuorovaikutustilanteen ja keskustelun erittäin hedelmälliseksi. (Koh 2010, 195 – 196) Myös ISEASissa tapahtui aasialaisten ja eurooppalaisten välistä vuoropuhelua, joka oli hyvin mielenkiintoista eikä vastannut lainkaan ennakko-odotuksia. Tästä voitte lukea lisää luvussa *Kärkulla Samkommun Urban Shamanic Experience* Joan Marie Kellyn reflektiivisestä kirjeestä sekä katsoa videon, joka on linkitettyä oheen.

Koh kritisoi artikkelissaan Kesterin dialogista estetiikkaa. Kohin mielestä onnistuneeseen vuoropuhelun syntyyn vaikuttaa monia piilossa olevia syviä kerroksia kuten kulttuuriset, poliittiset, uskonnolliset, kielelliset jne. kerrokset. Nämä vaikuttavat taustalla yksilöiden välisen dialogin syntymisessä (Koh 2010, 200). Myös Lea Kantonen kertoo kieliongelmiensa olleen monissa projekteissa jokapäiväisiä. Kieli on rakentanut valtasuhteita taideprojekteihin, kun heikommassa asemassa oleva on joutunut käyttämään valtakieltä (Kantonen 2005, 75). Myös ISEASissa oli läsnä kieliongelmiä, vaikkakaan en kokenut niitä kovin suurina ongelmina. Yhteisötaiteilijan ammattiosaamiseen kuuluu tiedostaa nämä syvät kerrokset, jotka vaikuttavat taustalla riippuen yhteisön ja sen jäsenten kulttuurisesta ja henkilökohtaisesta historiasta.

3 SYMPOSIUM KOKONAISUUTENA

Symposiumiin kuratoin eri alan taiteilijoita kansainväliseltä ja paikalliselta kentältä työskentelemään yhdessä työpareina tai pieninä ryhminä. ISEASiin osallistui 13 ulkomaista taiteilijaa USAsta, Turkista, Iranista, Sveitsistä, Italiasta, Saksasta, Ranskasta ja Singaporesta ja heidän työpareinaan kahdeksan suomalaista taiteilijaa. He työskentelivät sosiaalisen taiteen metodein Raaseporin alueen yhdeksässä sosiaalisektorin instituutiossa sekä peruskouluissa. Yksi kansainvälinen ryhmä oli kolmihenkinen dokumentaatioryhmä, joka videokuvasi ja valokuvasi kymmenpäiväisen tapahtuman. Tämä materiaali on nähtävissä luvussa ”Interventiot”, jokaisen osahankkeen yhteyteen linkitettyinä.

Symposium toi sosiaalinen taiteen hetkeksi osaksi Raaseporin kulttuuria, niin yhteisöihin kuin myös taiteilijoiden työkentäksi. Taiteelliset interventiot toivat ISEASissa taiteilijan ammatillista osaamista yhteisöihin. Taiteilijoiden kanssa yhteisö pystyi nousemaan hetkellisesti pois totutusta arkisesta tilasta. Samanaikaisesti interventiot loivat jotain uutta taiteilijoiden omaan luovaan työhön. Tällaisissa interventioissa taiteen toimintalogiikka, taiteen menetelmät ja taiteilijan pedagogiikka kehittävät sellaisia vuorovaikutuksellisia tiloja, tilanteita ja työtapoja, jotka vahvistavat luovuutta, parantavat työoloja, kehittävät taitoja ja tukevat muutosta yhteisössä. (Ks. Lehikoinen ym. 2016, 8) Yhteisöt pääsivät taiteilijoiden avulla kansainvälisen ilmapiiriin pariin sekä saivat oman äänensä kuuluville interventioiden ja näyttelyiden muodossa. Taide antoi merkitystä elämään, taide loi iloa ja sisältöä.

ISEAS-hankkeeseen pyysin mukaan taiteen tohtorin dosentti Mari Krappalan keskustelemaan taiteilijoiden kanssa symposiumviikon ajaksi, refleктоimaan niitä hyvinkin voimakkaita tapahtumia, joita interventiot nostivat esille osallistujissa ja taiteilijoissa.

Symposium koostui työskentely-, tapahtuma- ja julkaisuosioista. Hankkeessa hyödynsin sekä taiteellisia että tieteellisiä metodeja tulosten saamiseksi. Työparien kuratointiprosessi ja näyttelyiden rakentaminen pohjasi taiteen toimintamalleihin ja työskentelyjakson tutkintametodit eli havainnointi, tiedonkeruu ja analysointi tieteen toimintamalleihin. Mari Krappala äänitti mentorointihetkiä, sain lomakepalautuksia yhteisön jäseniltä paperille käsinkirjoitettuna ja sähköpostilla. Taiteilijoilta ja yhteisön johtajilta sain sähköpostilla vapaamuotoisia palauttekirjeitä. Taiteilijat kirjoittivat symposiumin aikana residenssissä olevaan vihkoon päiväkirjamerkintöjä. Kaikkiin

palautteisiin on julkaisulupa. Olen osan palautteista liittänyt jokaisen taideintervention kohtaan joko linkkeinä, kuvina tai viitteinä erottumaan muusta tekstistä. Osahankkeiden esittelyiden alussa on kurstiivilla taiteilijoiden itse kirjoittama lyhyt abstrakti tehdystä interventiosta.

Koko symposiumia ja interventioita dokumentoitiin kahden videokuvaajan, ranskalaisen Denis Gorenecin ja italialaisen Franco Ubertinin, ja yhden italialaisen valokuvaajan Fabio Citon avulla. Tämä materiaali oli ensi kerran esillä ISEASin kolmessa eri näyttelyssä syyskuussa 2017 Mustiolla, Karjaalla ja Tammisaarella. Minä kiersin jokaisessa interventiossa päivittäin ja otin valokuvia ja pieniä videopätkiä, joilla päivitin sosiaalista mediaa – lähinnä facebookissa. Tässä raportissa olevat videolinkit osahankkeiden yhteydessä ovat minun editoimia pienempiä pätkiä Ubertinin ja Gorenecin tekemästä kokonaisuudesta, joka oli esillä kahdessa näyttelytilassa. Valokuvat ovat joko minun ottamia tai Fabio Citon. Kaikkeen materiaaliin on minulla julkaisu- ja käyttö lupa.

3.1 Kuratointi ja yhteisön tarpeiden selvitys

Miwon Kwonin (2002, 135) mukaan paikallisen taiteilijan kotikenttäetu on hyödyksi vain projektien alussa, tämä toteutui myös ISEASissa. Minun ja paikallisen taiteilijoiden merkitys korostui suunnitteluvaiheessa. Intervention aikana kaikki taiteilijat työskentelivät tasaveroisesti. Taiteilijat olivat hakiessaan mukaan ISEASiin kertoneet omista työskentelymetodeistaan – alustavan ajatuksensa sekä toiveensa mahdollisesta yhteisöstä. Taiteilijan ollessa ulkopaikkakuntalainen, on kuraattorin tehtävä toimia yhteisön ja taiteilijan välittäjänä – tarpeiden, toiveiden ja osaamisen matchmakerinä. (Emt., 136)

Miwon Kwon näkee yhteisötaiteen yhtenä tavoitteena saada aikaiseksi tilapäisiä liittoutumia eri ihmisten välille (Kantonen 2010, 72 – 73). Yksi tärkeimmistä hetkistä oli taiteilijaparien kuratointi sekä heille yhteisön valinta. Yhteisöjen tarpeet kartoitin keskustelemalla kohteiden henkilökunnan kanssa, jolloin myös selvisi minkälaisilla materiaaleilla ja kustannuksilla taiteelliset interventiot tullaan saavuttamaan.

Symposiumin aikana huomioni keskittyi taiteilijoiden keskinäiseen vuorovaikutussuhteeseen. Olin mukana Mari Krappalan ohjaamissa työparien mentorointihetkissä, jolloin keskustelimme käynnissä olevista interventioista symposiumviikon aikana. Tämän lisäksi pyysin taiteilijoita kirjoittamaan anonymisti tai

omalla nimellään tuntemuksistaan symposiumin aikana residenssissä olevaan vihkoon tai suoraan minulle sähköpostilla. Symposiumin alussa taiteilijat kirjoittivat minulle odotuksistaan ja symposiumin päätyttyä he lähettivät refleктоivan kirjeen siitä, miten heidän mielestään hanke toteutui. Toteutimme myös yhteisen reflektion kaikkien taiteilijoiden ja joidenkin yhteisön jäsenten kanssa Tammisaaren galleria Perspektiivin avajaisissa.

Kirjoitin reflektiopäiväkirjaa koko ISEAS-projektin ajan ja käytän tätä materiaalia kuvatessani prosessia eri osahankkeissa.

Näillä kysymyksillä keräsin tietoa taiteilijoiden keskinäisestä vuorovaikutussuhteesta symposiumin aikana. Kysymykset olivat läsnä johdattelemassa keskusteluita sekä vapaamuotoisempina suullisina ohjeistuksena, kun pyysin palautekirjettä symposiumin jälkeen.

-Miten tuitte toisianne?

-Minkälaisia uusia ajatusmalleja syntyi?

-Koitko kehittyväsi urallasi?

-Mitä ajatuksia yhdessä asuminen herätti sinussa?

-Miten koit yhdessä työskentelemisen yhteisöissä?

-Oliko yhteistyö toisen taiteilijan kanssa helppoa / vaikeaa, minkälaisia haasteita?

-Mitä uutta sait yhdessä työskentelystä?

-Mitkä olivat hankauskohtia ja mikä oli kohta, jota voisin jatkossa kehittää paremmin toimivaksi?

Symposiumin päätyttyä lähetin yhteisöjen jäsenille kyselyn, tapasin heitä reflektion merkeissä ja sain heiltä palautetta. Reflektiot ja palautteet käsittelivät sitä, miten he kokivat symposiumin vaikuttaneen heidän arkielämäänsä, mitä parannettavaa ilmeni, olisiko mielenkiintoa jatkaa yhteistyötä tulevaisuudessa ja mitä mahdollisuuksia olisi osallistua taiteilijoiden palkkauskustannuksiin jatkossa.

3.2 ISEAS International Socially Engaged Art Symposium

Taiteilijoita oli vieraanani lähes kahden viikon ajan ja he saapuivat ja lähtivät eri aikoina. Symposiumin interventiot olivat sovittu tapahtuvaksi yhden viikon aikana eli viikolla 34. Paikalliset taiteilijat eivät asuneet residenssissä, mutta yöpyivät tai vierailivat joinakin päivinä. Symposium kustansi taiteilijoiden asumisen, ruuan, juoman, taidemateriaalit näyttelyiden ripustuksen ja avajaiset. Jokainen taiteilija joutui kustantamaan oman saapumisensa symposiumiin. Tämä on vakiintunut käytäntö ympäri maailman symposiumeissa, joihin olen osallistunut. Tulevaisuudessa toiveeni on saada niin paljon rahoitusta, että kykenen maksamaan taiteilijoille palkkion heidän tekemästään työstä. Tänä vuonna se ei onnistunut. ISEAS sai hyvin vaatimattomasti apurahaa: Raaseporin kaupungilta 900€ ja Karjaan – Pohjan Säästöpankkisäätiöltä 1500€.

ISEASiin osallistuneet taiteilijat:

Taiteellinen johtaja ja kuraattori Katja Juhola (Suomi)

Mentori: Mari Krappala (Suomi)

Taiteilijat:

Lasse Lampenius (Suomi)

Linda Lemaire (Ranska)

Peta von Karis (Suomi)

Sanya Torkmorad-Jozavi (Iran/Lontoo)

Satu Halonen (Suomi)

Mahmoud Saleh Mohammadi (Iran/Milano)

Matti Nordling (Suomi)

Delphine Manet (Ranska)

Jan Jämsén (Suomi)

Joan-Marie Kelly (USA/Singapore)

Päivi Pätsi (Suomi)

Julia Pooch (Saksa)

Pipa Nikula (Suomi)

Clarice Zdanski (USA/Milano)

Evrin Özeskici (Turkki)

Vittorio Tonon (Italia)

Patrik Lemberg (Suomi)

Maximilian Fliessbach (Saksa)

Valokuvaus: Fabio Cito (Italia)

Videokuvaus:

Franco Umbertini (Italia)

Denis Gorenc (Ranska)

4 INTERVENTIOT

4.1 Saa leikkiä ruualla

Valokuva Fabio Cito, valokuva residenssin avointen ovien päivästä.

Linda Lemaire ja Lasse Lampenius järjestivät työpajan Mannerheimin Lastensuojeluliiton Karjaan perhekahvilan lapsille ja aikuisille. Molempia inspiroi italialaisen renessanssitaiteilijan Guiseppe Arcimboldon maalaukset jossa taiteilija rakentaa kasviksista stillebenin sijaan potretteja.

Kaikki ovat varmaan kuulleet ”ruualla ei saa leikkiä”. Tässä työpajassa sai leikkiä. 1 – 4 vuotiaat ja heidän vanhempansa osallistuivat mielekkäästi työpajaan. Teokset ovat luovia, kauniita, värikkäitä ja täynnä erilaisia struktuureja. Kaikki materiaali oli vaaratonta. Työpajassa käytettävät ainekset olivat niitä mitä jokainen voi löytää keittiöstä: kahvia, sokeria, spagettia, ketsuppia, elintarvikeväriä, punajuurimehua, mustikkakeittoa, porkkanaa, linssejä, papuja ja paljon muuta. (Lampenius & Lemaire)

Valokuva Katja Juhola. Valokuva kulttuurikahvila Kallaksesta, jossa Lampeniuksen ja Lemairen teos oli esillä lokakuun loppuun asti.

Lassen ja Lindan hankkeeseen toi haastetta Lindan puutteellinen englannin taito, josta selvisimme tulkin avulla. Ensimmäisen skype-keskustelun jälkeen Lasse soitti minulle ja kertoi, että ruoka on teemana Lindalle vaikea ja epämiellyttävä. Hän ei halua heittää ruokaa taidetyön jälkeen kompostiin ja Linda oli ehdottanut, että he tekisivät seinämaalauksen MLL:n Jumbo-puiston sisätiloihin. Lasse oli jo suostunut teeman muutokseen. Minä tunsin pettymystä – tuntui, että jotain tärkeää valuisi sormieni välistä ja kerroin tämän Lasselle. Kannustin heitä pitämään ruokateeman ja lupasin olla mukana toisessa Skype-keskustelussa, jonka pidimme kotonani.

Toisen keskustelun aikana interventio alkoi hahmottua. Keskustelimme paljon. Ruoka materiaalina on voimakas elementti. Ruoka on pyhää. Sitä ei saa jättää lautaselle, eikä heittää roskikseen. Meidät kaikki on opetettu siihen, että lapset Afrikassa kuolevat nälkään, jos emme syö lautasta tyhjäksi. Olemme ylipainoisia ja monella on hyvinkin kompleksinen suhde ruokaan ja silti maailma ei ole pystynyt voittamaan nälänhätää, vaikka me söimme lautasemme tyhjäksi. Ruoka on siis hyvin henkilökohtainen ja hyvin poliittinen teema.

Interventio tapahtui yhden päivän aikana MLL:n perhekahvilassa Karjaalla Jumbo-puistossa. Lasse ja Linda olivat karkkiväreillä värjänneet pastaa huikean värisiksi! Materiaaleina oli pastan lisäksi linsejä, herneitä, riisiä, kahvia, mustikkamehua, punajuurimehua jne. todellista värien sinfoniaa. Lindan kieli ei enää ollut ongelma. Lapset olivat innoissaan, teoksia syntyi helposti ja keskittyneesti. Linda ja Lasse kumpikin hämmästyivät, kuinka hieno projekti oli ja kuinka esteettisiä teoksista tuli. Myös keskustelut vanhempien kanssa olivat iso osa tätä interventiota.

Tästä innostuneena he halusivat järjestää toisen työpajan ISEAS-talon taiteilijoille. Päiväksi sovittiin torstai, joka oli myös taiteilijatalon avointen ovien päivä ja jolloin Päivin ja Julian Etevan jäsenet olivat mukana esittelemässä oman interventionsa tuloksia. Niin paljon naurua ja iloa ja silkkaa onnea kuului tähän iltaan. Video avointen ovien päivästä löytyy tästä: [Avoimet ovet](#)

<https://www.youtube.com/watch?v=goEdwM32fHs&feature=youtu.be>

Oheisesta linkistä pääsee katsomaan videon Lassen ja Lindan työskentelystä Jumbopuistossa: [MLL perhekahvila Karjaalla Jumbopuistossa](#)

<https://www.youtube.com/watch?v=EnsXXQC80b4&feature=youtu.be>

Keskustelin symposiumin jälkeen Päivi Setälän kanssa 27.9. 2017 hänen vuonna 2003 konseptoimasta Vauvojen värikyly -työpajasta, joita Porin Taidemuseo hallinnoi. Vaikka Setälän hankkeessa puhutaan visuaalisesti samankaltaisesta lopputuloksesta, kuin tässä ”saa leikkiä ruualla”-interventiossa, tuntui keskustelun perusteella taideteoreettinen viitekehys olevan toinen. Tai kenties puhuimme samasta asiasta, katsoimme vain eri näkökulmasta. Setälä puhui työpajoista ja koulutetuista ohjaajista. Minä yhteisötaiteesta ja dialogisesta estetiikasta.

”Vauvojen värikyly on Porin lastenkulttuurikeskus - Satakunnan lastenkulttuuriverkostossa kehitetty vauvaperheille suunnattu kuvataiteellinen työpaja. Työpajassa edetään materiaalien, värien ja valon kokemisesta, tunnustelusta ja havaitsemisesta itse tuotettuun jälkeen. Vauvojen tuottamia jälkiä, visuaalisia eleitä ja toimintaa pidetään merkittävänä ja tärkeinä. Päämäärä ei ole suorituksessa eikä tehokkuudessa, vaan aistimisessa ja kokemisessa.” (Värikyly 2017)

Kurdi Kozeen Shiwanin ruokataidetta on juuri nyt esillä Designmuseossa Helsingissä, samoin kuin Lasse ja Linda myös Shiwan näkee ruoan hyvin merkityksellisenä – tunteisiin vetoavana materiaalina taiteessa. Shiwanille ruoka ei ole vain vatsan täytettä, vaan hän on halunnut ruokaperformansseillaan tuoda esille koko elämäntarinansa (HS 2017).

”Ruoka ei ole vain ruokaa, vaan jotain paljon syvempää. Se on minulle kuin elokuva tai kirja. Yksi illallinen voi muuttaa koko loppuelämäsi.” (Designmuseo 2017)

4.2 Kaksikielisiä seinämaalauksia

Valokuva Katja Juhola. Valokuva Svartå skolanista, jossa maalasini loppuun seinämaalauksen.

Taiteilijaryhmä: Satu Halonen, Peta von Karis, Mahmoud Saleh Mohammadi & Sanya Torkmorad-Jozavi

Tämä ainutlaatuinen projekti toi yhteen suomen- ja ruotsinkieliset lapset ja neljä alkujaan toisilleen tuntematonta taiteilijaa. Taitelijat hitsautuivat nopeasti toimivaksi ja lämpimäksi työyhteisöksi. Koko kokemus; tutustuminen kouluihin ja työpajojen rakentaminen sosiaalisen taiteen näkökulmasta vaikutti meihin tekijöihin vahvasti. Tarkoitus oli tutustuttaa ihmisiä toisiinsa ja luoda siitä muistoja jotka sitten on ikuistettu kumpaankin kouluun seinämuraalin muodossa. Taide oli yhteinen kieli jonka avulla erilaiset ihmiset toimivat ja ilmaisivat itseään. Me taitelijat haluamme levittää inhimillisyyttä, taidetta ja rauhaa työskentelymme kautta. (Halonen, von Karis, Mohammadi & Torkmorad-Jozavi)

Valokuva Fabio Cito. Valokuva Mustion koululta taiteilijoiden työskentelystä.

Mustion kaksi alakoulua olivat ensimmäisiä yhteisöjä, joihin olin yhteydessä aloittaessani työni ISEASissa. Oman kylän koulut ovat minulle lapseni kautta läheisiä; tunnen henkilökunnan ja henkilökunta tuntee minun tapani työskennellä. Olen aikaisempina vuosina toteuttanut taideinterventioita kummassakin koulussa, jotka ovat olleet hyvin onnistuneita. Tilanne oli siis helppo ja meidät otettiin avosylin vastaan.

Paikallisina taiteilijoina olivat teatteri-ilmaisun ohjaaja Satu Halonen ja kuvataiteilija / lavastaja Petri Horttana eli Peta von Karis.

Kansainvälisenä taiteilijana oli kuvataiteilija / performanssitaiteilija Mahmoud Saleh Mohammadi, joka on syntyperältään iranilainen, mutta viimeisen seitsemän vuoden ajan toiminut Milanossa Italiassa luoden yhteisötaiteen metodein sosiaalista kulttuuritilaa kortteliin, joka perinteisesti on ollut prostituoitujen ja huumeidilereiden keskuspaikka.

Sanya Torkmorad-Jozavin (syntynyt ja kasvanut Lontoossa, vanhemmat iranilaisia) tapasin keväällä 2017 Venetsian biennaalin avajaisissa, jossa hän toimi Michal Colen assistenttina biennaalin Ihmiskunnan Paviljongissa. Sanya on pukusuunnittelija ja työskentelee kuvataiteen ja performanssitaiteen parissa.

Pidimme yhdessä ensimmäisen skype-kokouksen kesällä 2017. Ryhmä työskentelisi yhtenä tiiminä kahdessa eri koulussa yhteensä yli sadan alakoululaisen kanssa. Kummankin koulun taholta tuli toive seinämaalauksista. Minun toiveeni oli sekoittaa kieli- ja ikäryhmät, sekä avata näkemystä yhdessä tekemiselle. Lapset osallistuivat taiteilijoiden vetämään performatiiviseen päivään, jossa taide toteutui dialogissa kahden pienen koulun oppilaiden ja neljän ammattitaiteilijan kesken. Kokonaisuus muodostui pukuleikkien avulla luoduista omakuvahahmoista. Taide tapahtui vuorovaikutustilanteessa. Tästä materiaalista syntyi kumpaankin kouluun seinämaalaukset, jotka jäivät muistoksi kouluihin taiteilijoiden ja lasten yhdessä toteutetusta taiteesta.

Oheisesta linkistä pääsee katsomaan videon interventtiosta: [Mustion koulussa](https://www.youtube.com/watch?v=p3JQ05rptwQ&feature=youtu.be)
<https://www.youtube.com/watch?v=p3JQ05rptwQ&feature=youtu.be>

Mustion koulun opettaja Maj-Brit Saarinen-Rahikainen kirjoitti sähköpostitse 20.9.2017 seuraavan palautteen:

"Taideviikko osoittautui paljon monipuolisemmaksi jutuksi, mitä olimme odottaneet. Lasten mielestä oli jännittävää osallistua siihen. Varsinkin kun mukana oli oikeita taiteilijoita suomesta ja ulkomailta. Heistä oli mukavaa myös käydä toisella koululla tekemässä töitä. Joillekin oli hieno kokemus kuulla eri kieliä ja huomata, että he ymmärtävät itse paljon. Toisille sopi taas innostava teatterileikki. Jotkut olisivat halunneet osallistua myös teoksen maalaamiseen. Hieman jäi tunne, että olisi ollut mukavampaa, jos kaikilla lapsilla olisi ollut enemmän aikaa touhuta ja osallistua. Mutta kaikenkaikkiaan erittäin hyvä kokemus ja ainakin lapsille jäi hyvät muistot ja jokainen on ylpeä omasta osuudestaan taideteoksen toteuttamisessa. Lisäksi kahden koulun lapsilla on nyt yksi yhteinen kokemus ja se yhdistää heitä. Kiitos. :)"

Maj-Brit Saarinen-Rahikainen Mustion Koulun opettaja

Sanya Torkmorad-Jozavi kirjoitti sähköpostilla 2.9.2017 seuraavan reflektiivisen palautteen osallistumisestaan ISEASIin sekä ryhmätyöskentelystä kahdessa pienessä maalaiskoulussa.

Sanya Torkmorad- Jozavi
ISEAS Finland, Symposium
Personal and Professional Development

This week living with international artists, cooking, cleaning, eating, living and creating together became the most surprising and rewarding aspect of my time in Raseborg, Finland. The social domestics of art and its ability to bring different societies to meet, eat, and sharing a living space impacted the outcomes of all the work I saw produced.

Our performance and drawing workshops with the Finnish and Swedish children schools reflected my own position as an artist there; I was a stranger introduced to other strangers and expected to work and create together. I didn't expect it would result in defining friendships, laughter and love. Our situation was able to influence the workshops as we could relate with the children. This element of empathy drew a line of trust, connecting ourselves with 100 individual children. I was not expecting the social experiment of our ISEAS symposium household to influence the creative exchange that happened through the week.

The mural paintings that we produced in both schools was not the focus and I expected it to be; they became a souvenir piece which captured the complete events. In conceptualizing and developing the drawings produced by the children, the group of Mahmoud, Peta, Satu and myself took on the same process the children experienced. We learnt from the children's sessions, inspiring the working dynamics between us individual artists to collaborate and solidify the events in mural painting form.

Personally, I felt my contribution to the ISEAS Finland Symposium would be insignificant; I was incredibly nervous before commuting here as I felt I was not qualified or experienced enough to be recognized as an artist myself. I have spent my freelancing profession working for clients, producing someone else's vision. This as how I have identified myself coming to merely assist professionals. Since leaving, I feel like I left a trace of myself, my passion and perspective to impact artists who I really felt valued my presence and opinion. It is a credit to themselves being the beautiful and accepting free spirits who were along for the journey. I did not expect to leave Finland as a greater version of myself, and everyone involved have motivated me to continue to socialize and create with various people in different forms. The whole production of ISEAS taught and inspired so much within myself and others and I am so grateful to have this in my memory.

4.3 Jopo-luokka (joustavan opetuksen luokka) Karjaan yläkoulu.

Valokuva Fabio Cito. Kuvassa Delphine Manet työskentelemässä oppilaiden kanssa.

Delphine Manet & Matti Nordling:

Delphine: Tapasimme aluksi keskustellaksemme projektin toteuttamisesta. Ensimmäisenä päivänä Matti ei pystynyt osallistumaan, joten jouduin aloittamaan yksin...Istuin nuorten edessä ja he tuntuivat etäisiltä. He kyllä kuuntelivat ja katsoivat näyttämiäni kuvia, mutta eivät kommunikoineet. Puhuin projektistamme...ei reaktiota. Opettaja yritti ehdottaa, että he osallistuisivat... ja muutamat suostuivat. He eivät tienneet miten aloittaa. Ehdotin että he valitsevat aiheen värin. He leikkivät värien kanssa, aluksi he ottivat tummia värejä...vähitellen nuoret avautuivat... He rupesivat puhumaan minulle englanniksi. Ja sitten yhtäkkiä he uskaltuivat käyttämään väriä ja pitämään hauskaa. Värit täyttivät pinnan ja muodostuivat kuviksi. Ensimmäiset arat vedot muuttuivat rohkeaksi kokeiluksi. Seuraavana päivänä tuntui kuin olisin ollut siellä aina. Keskiviikkona aloitimme maalaukset Karjaan Pride kulkuetta varten. Ideana oli maalata suuri kangas, jossa olisi toivoa luovia sanoja. Ehdotin opettajalle, että he voisivat leikata kankaan pienemmiksi paloiksi ja myydä

niitä. Näin jokainen voisi olla mukana omalla tavallaan. Jokainen meistä on ainutlaatuinen ja omalta osaltamme jokainen ottaa osaa ihmiskunnan kehitykseen.

Jokaisella meistä on oma paikkamme ...ja meidän pitää oppia kunnioitusta.

Matti: En pystynyt olemaan mukana ensimmäisinä päivinä, joten Delphine aloitti projektin itsekseen oppilaiden kanssa. Torstaina olimme yhdessä koulussa koko iltapäivän, autoimme hieman nuoria heidän töissään sekä keskustelimme lopuksi teemasta ja koko projektista. Nuoret olivat melko vaitonaisia, mutta ottivat hyvin vastaan sen mitä heille kerroimme työstä. Viikon aikana olimme säännöllisesti yhteydessä keskenämme ja keskustelimme työn edistymisestä. Lopuksi opettaja kertoi, miten oppilaat kokivat projektin. Hän oli hyvin tyytyväinen. (Manet & Nordling)

Valokuva Fabio Cito. Valokuva otettu Jopo-luokassa intervention aikana.

Tässä hankkeessa tuli viime hetkellä muutoksia. Intervention oli määrä tapahtua nuorisotalolla, mutta henkilökunta ei saanut yhtäkään nuorta osallistumaan, vaikka

sopimukset olimme allekirjoittaneet jo aikaisin keväällä 2017. Intervention peruuntuminen ilmoitettiin minulle kaksi päivää ennen symposiumin alkua. Olen toimiva kriisitilanteissa, joten hengitin syvään ja päätin luottaa siihen, että asiat menevät niin kuin kuuluukin. Otin yhteyttä Karjaan yläkoulun erityisopettaja Laura Meretniemi-Peltolaan ja tiedustelin heidän halukkuuttaan osallistua ISEASiin. Opettaja oli lukenut hankkeesta paikallislehdestä ja lähti mielellään mukaan.

Aikataulun muuttuminen aiheutti ongelmia Matti Nordlingin osallistumiseen. Nuorisotalolla oli ollut tarkoitus työskennellä iltaisin ja Matilla oli sovittuna omat työnsä päiväsaikaan, joita hän ei tässä aikataulussa kyennyt muuttamaan.

Aloitin yhdessä Delphinin kanssa työn nuorten parissa. Tunsin henkilökohtaisesti osan nuorista ja he lähtivät innolla mukaan. Palaute interventtiosta oli uskomatonta! Matti, joka on taideterapeutti ammatiltaan, sanoi, ettei koskaan ole nähnyt näin nopeaa prosessoitumista. Nuori, joka ei ollut puhunut kenellekään kahteen vuoteen sanaakaan, osallistui ja puhui englantia. Opettaja oli hyvin liikuttunut. Koko luokan kaikki nuoret osallistuivat vapaaehtoisesti mukaan.

Sain opettaja Laura Mertenieniemi-Peltolalta seuraavan palautteensähköpostitse 9.10.2017:

Moi,

- taide on lähtökohtaisesti aika kaukana oppilaiden arjesta, joten viikon projektiin hyppääminen jännitti hiukan

- yllättävän hyvin oppilaat oppivat Delphinin vastaan ja suostuivat yhteistyöhön

- kaikki hyppäsivät kielimuurin yli ja uskalsivat puhua englantia

- pian kaikki tekivät jotakin, oli tekemisen meininki

- moni ylitti itsensä: "En olisi uskonut, että pystyisin johonkin tällaiseen.", "En ole koskaan maalannut mitään."

- muutama oppilas on projektin jälkeen viihtynyt pajaluokassa maalaamassa, yhdelle saattoi löytyä siitä tulevaisuuden suunta

Kiitos Katja kun ajattelit meitä :)

Laura

Oheisen linkin kautta pääsee katsomaan videon Delphine Manetin työskentelystä nuorten kanssa: [Delphine Manet & JOPO-luokka](#)

<https://www.youtube.com/watch?v=bdCG1dOBGBE&feature=youtu.be>

4.4 Kärkulla Samkommun Urban Shamanic Experience

Valokuva Fabio Cito. Valokuva on työskentelystä Kärkullanissa Intervention aikana.

Jan Jämsén on kuvataiteilija joka saa taiteeseensa vaikutteita shamanismin harjoittamisesta. Kuvataiteilija Joan Kelly käyttää taidetta

enemmistö- ja vähemmistöryhmien kommunikaation helpottamiseen ja luomiseen. Jämsén ja Kelly ovat yhteistyössään versioineet surrealisti André Bretonin “Le cadavre exquis nouveau” peliä, suorittaessaan taidevaihtoa ja palauteyhteydenpitoa suomalaisten erityistätukea tarvitsevien naisten sekä singaporelaisten insinööri- ja taideopiskelijoiden välillä. Molemmat ryhmät kuuntelivat keskittyneesti shamaanirumpuäänitettä, joka voi tuoda kokemuksia alitajunnasta. Singaporelaiset opiskelijat asettuivat makuulle pimeään huoneeseen kuunnellakseen äänitettä. Tämän jälkeen he ryhtyivät maalamaan kankaille. Suomalaiset naiset kuuntelivat rummutusta ja ryhtyivät välittömästi maalamaan, osa heistä sanoi tuntevansa rummun rytmin ruumiissaan maalatessa. Tässä näyttelyssä on esillä molempien ryhmien maalauksia. Lopuksi molemmat ryhmät tapasivat virtuaalisesti Skypen välityksellä. Kaikki olivat hämmästyneitä siitä, miten paljon voimme oppia toisistamme. (Jämsén & Kelly)

Valokuva Katja Juhola. Valokuva on Galleria Perspektiivin avajaisista. Kuvassa Andrea Westerlund teoksensa edessä.

Olen tutustunut Kellyyn Italiassa kansainvälisessä taidesymposiumissa kesällä 2016 ja keväällä 2017 tapasimme jälleen Italiassa Venetsian biennaalin avajaisissa, jossa suunnittelimme yhdessä Kellyn ja Janin hanketta ja tapaa miten viedä sitä eteenpäin.

Kelly on tehnyt useita yhteisötaiteen projekteja, joten käsitteistö oli hänelle tuttu ja hän ymmärsi myös intervention tavoitteet. Janille tilanne oli uusi, mutta hänen ja Kellyn yhteistyö oli sujuvaa.

Kårkulla on ruotsinkielinen työpajatoimintaa tarjoava tila vammaisille ja erityistä tukea tarvitseville ihmisille. Olin mukana Kårkullassa intervention aikana ja keskustelin osallistujien kanssa. Kaikki vaikuttivat hyvin innostuneilta ja motivoituneilta. Puhuin heidän kanssaan ruotsia ja pahoittelin, että se ei aivan sujuvasti minulta sujunut. Yllätyksekseni Hanna Grandell, joka osallistui interventioon, lähetti minulle seuraavan palautekirjeen 30.8. 2017 suomeksi kirjoitettuna, joka oli mielestäni kiitos minun yritykselleni keskustella ruotsiksi hänen kanssaan:

Hej, minä haluan nyt kirjoittaa sinulle kirjen, yritän kirjoittaa suomeksi ja sitten jos tarvitsen niin pistän joku sana ruotsiks.

Olen Hanna Grandell ja minä olen rajassa, juuri se raja joka me repitään alas, minäkin työskelen rajan poistamisen koska ihmisiä ei pitäis kategorisera mutta se menee niin helppo siiheen suuntaan.

Olen vähän kuin merenneito joka asuu kahta maailmassa mutta hän on aika yksinäinen siinä rajassa.

Minä nautin siinä syvyyssä taidessa ja filosofiassa siinä on paljon tilaa erilaisuuteen, minulla on paljon erilaisia mielipiteitä ja tykkään ihmisiä koska kaikilla on niin paljon sisällä sydämessä . Haluisin tulla parempi kuuntelija koska silloin jotkut ehkä tulis ulos ja alkaa uskoa oma ääni ja mielipiteitä, ja se olis hyvä minun mielestä.

Olen tehnyt paljon töytä löytämään itseän, ensin en ollut kukaan. Kuulin vaan muiden ääntä ja heidän mielipiteitä ja se oli koko totuus ,olin kaikin ystävä paitsi oman,täällä hetkellä en enää olen kaikin ystävä mutta olen mun paras ystävä ja se on tärkein koska mun pitää aina olla minun kanssa.

Aika hassu että silloin kun olen paljon ihmisiä ystävä niin silloin voi tuntea yksinäinen ja sitten kun olen mun paras ystävä niin silloin voin olla yksin mutta tunne ei ole yksinäinen.

Tämä projekti on hyvin tärkeä , koska nyt näkee että kaikki ei ole niin mustavalkoista, että vaikka jotkut on ongelma arkipäivässä ja pitää asua talossa missä voi saada apua niin silti hän voi osata tehdä taidetta , ja vaikka on erilaisia kielejä niin taidessa ei tarvi samaa kieli ja se auttaa poistamisen rajat ihmisten väli.

Elämää on aika hirveä täällä hetkellä monessa paikassa maailmassa niin nyt on tärkeä että ihmiset alkaa nähdä toisiansa ja saa jakaa kaikenlaista positiivisia kokemuksia.

Kiitos että teit jotain sun ideasta joka on tämä ISEAS koska usein monella on hyvijä ideoita mutta ne eivät jaksaa tai uskaltaa förverkliga se idea , niin olen ylpeä sinusta.

Toivon että sinäkin osat olla ylpeä ja tuntea sitä ylpeys vaikka monta muutkin on mukana pelissä.

Kiitos tästä kaikesta ja ymmärrän että sinulla on paljon tehtävä täällä hetkellä niin ymmärrän hyvin jos et kirjoitat vastaus minulle nyt.

Sydämelliset kiitoksia sinulle toivon Hanna Grandell

Oheisen linkin kautta pääsee lukemaan Joan Marie Kellyn reflektion koko hankkeesta:

[Urban Shamanic Experience By Jan Jämsen and Joan Kelly](#)

Oheisen linkin kautta pääsee katsomaan videon Kårkullassa työskentelystä:

[Kelly & Jämsén Kårkullanissa](#)

<https://www.youtube.com/watch?v=rrvv255h7D0&feature=youtu.be>

4.5 Eteva, Raaseporin toimintakeskus

Valokuva Katja Juhola. Valokuva on otettu taideintervention aikana Etevan tiloissa.

Vaikutelmia Julia Poock ja Päivi Pätsi, ISEAS Symposiumi

Kun Katja kertoi, että työskentelisimme erityistä tukea tarvitsevien kanssa, Julia oli skeptinen: mitä he osaavat tehdä, kuinka toimimme heidän kanssaan ja kuinka he ymmärtäisivät meitä? Julia tulee Saksasta eikä puhu suomea.

Epäilykset kaikkosivat välittömästi. Emme tarvinneet kommunikointiin sanoja tai kieltä. Ilmapiiiri oli lämmin ja välitön. Selvitimme kaiken käsin, jopa ehdotuksemme tuulikelloista ja muista soittimista.

Päivi on työskennellyt erilaisissa paikoissa ohjaten taidetoimintaa. Hän mietti, poikkeaisiko projekti mitenkään hänen jokapäiväisestä työstään. Tämäkin epäily oli turha. Taidenäyttelyn ja avointen ovien järjestäminen

yhdessä etevalaisten kanssa teki kaikesta erityistä. Teimme taidetta tasa-arvoisesti.

Maalaaminen oli tärkeää – se kerrottiin meille selvästi. Emme olleet suunnitelleet maalaamista, joten se maalaaminen teki projektista heidän omansa.

Niin värikkäät ja tuulikellot ja soittimet syntyivät ihmisten kanssa, jotka osasivat hurmata. Se oli liikuttava kokemus ja olemme onnellisia ajastamme ETEVA talossa. (Poock & Pätsi)

Valokuva Fabio Cito. Valokuva ISEASin avointen ovien päivästä, johon Etevan miesryhmä osallistui.

Eteva kuntayhtymä on suomalainen vammaispalvelujen tuottaja. Eteva tarjoaa yksilöllisesti suunniteltua, monipuolista työ- ja päivätoimintaa vammaisille ja muille erityisen tuen tarpeessa oleville henkilöille.

Päivi Pätsi ja saksalainen Julia Poock tutustuivat toistensa tuotantoon sähköpostitse. Tapasin Päivin Eteva-talolla keväällä 2017, jolloin sovimme hänen ja Eteva-talon ohjaajan Sari Ojamaan kanssa aikataulusta sekä inventoimme Eteva-talolta löytyvät materiaalit, joita oli mahdollisuus käyttää.

Päivi ja Julia työskentelivät yhdessä maanantain ajan Etevan nuorten miesten ryhmän kanssa ja Julia yksin tiistaiaamun. Torstaina tulivat Etevan miehet rakentamaan näyttelyä taiteilijatalolle. Ryhmä teki erilaisista kierrätysmateriaaleista soittimia, jotka ripustettiin oksiin roikkumaan – oli tuulikelloja, pieniä rumpuja ja marakasseja.

Tapasin ryhmän Galleria Zebrassa symposiumin jälkeen. Päällimmäisenä ja mieleenpainuvimpana muistona heille oli työn tekeminen yhdessä Julian ja Päivin kanssa yhdenvertaisesti, retki Mustiolle taiteilijaresidenssiin, tutustuminen muihin taiteilijoihin ja osallistuminen Lassen ja Lindan ruokatyöpajaan. Katsoimme galleriassa videon ja valokuvat symposiumista ja puhuimme koko prosessista. Kaikesta välittyi ikävä Juliaa ja Päiviä kohtaan. Aluksi miehet olivat olleet epävarmoja siitä, mitä oli ollut tarkoitus tehdä ja miksi ylipäättänsä ollaan tekemässä mitään. Heitä nauratti, kun kerroin myös Julian tunteneen olonsa epävarmaksi. Koko reflektiota valaisi ylpeys omasta työstä ja siitä, että oli saanut olla osa kansainvälistä työyhteisöä. Juliaa kaivattiin ja toivottiin, että hän tulisi takaisin tai että hänen luonaan voisi vieraila.

Linkki Päivin ja Julian työskentelyyn ETEVA-talolla:

[Työskentely Eteva-talolla](#)

<https://www.youtube.com/watch?v=SkRBprW05lc&feature=youtu.be>

Linkki videoon taidetalon avointen ovien päivästä:

[Avoimet ovet](#)

<https://www.youtube.com/watch?v=goEdwM32fHs&feature=youtu.be>

Ohjaaja Sari Ojamaan palaute sähköpostilla 2.10. 2017

Asiakkaat olivat erittäin hienosti huomioitu koko ajan, niin täällä toimarissa, kuin Mustiollakin. Tapahtuma oli hienosti järjestetty ja ihmiset ystävällisiä. Oli hienoa, että mukaan oli saatu ulkomailta vierailevia taiteilijoita, jotka olivat erittäin ihania ihmisiä. Asiakkaat toivoivatkin, että pääsisivät seuraavankin kerran mukaan, jos tällainen järjestetään. Kokonaisuudessaan upea tapahtuma, jonka toivoisi jatkuvan tulevina vuosina.

Sari

Oheisesta linkistä pääsee lukemaan Päivi Pätsin minulle 8.9.2017 lähettämän sähköpostin, jossa hän reflektoi työskentelyään ISEAS-viikon aikana:

[Päivi Pätsin reflektio](#)

Oheisen linkin kautta voi katsoa pienen videon, jonka Etevan miehet halusivat tehdä muistoksi Julialle reflektiotilaisuudessamme galleria Zebrassa 14.9.2017: [Greetings to Julia & Päivi!](#)

<https://drive.google.com/file/d/0B3SK1ZtrBkITU2N0WERJT21RVIR4aUdwdG5LZHNE/MXVfOV9j/view>

Hello Katja,

Many Thanks for this nice film!

It is my XXL highlight for today – This reminds me what is really important!

I will send many hugs and kisses from Munich to the boys at Eteva!!!

I will never forget the moments in Finland - yes, it will be a pleasure to work again in a social project (again with Päivi!!).

Big kiss to you Katja!!

And to Päivi!!

Julia P

4.6 Attendo Rossinne palvelukoti & Kaskimaan hoivakoti Oy

Valokuva Fabio Cito. Valokuva Rosinne Attendo hoivakodista intervention aikana.

Pipa Nikula, Clarice Zdanski, Evrim Özeskici & Vittorio Tonon

”Projektimme käsitti työskentelyä aikuisten kanssa, joilla on fyysisiä ja henkisiä haasteita. Vietimme kolme päivää kahdessa eri asuintilassa, Rossinnessa ja Kaskimaassa. Halusimme maalata lakanoita, joilla peitettäisiin kota. Kotahan on paikka, joka tuo ihmiset yhteen. Keskusten asukkaat ja henkilökunta toivottivat meidät tervetulleiksi innostuneesti ja avoimesti. Yhdessä keskuksessa ajatuksemme oli luoda ”Toivon Puu” tai ”Ilon Puu” spontaani maalausprojekti. Teimme pieniä esineitä koristamaan puuta. Molemmissa keskuksissa asukkailta kysyttiin, mikä antoi heille iloa tai mitä heidän toiveensa olivat. Heidän sanansa on kirjoitettu nauhoihin, jotka ovat myös osa teosta. Hanke on tärkeä, koska taiteen kautta pystymme kommunikoimaan

muiden kanssa kielestä tai fyysisestä tai henkisestä tilasta riippumatta. Haluamme mahdollisuuden kehittää työtämme edelleen paitsi Suomessa, myös omissa maissamme ja muualla. Ihmiset haluavat, että maailma on heidän kotinsa, vaikka heidän olisi pysyttävä yhdessä paikassa. Kirjoittanut koko ryhmä yhdessä” (Nikula, Tonon, Zdanski & Özeskici)

Tämä oli haastavin ryhmä ja sain palautetta jokaiselta taiteilijalta erikseen ja myös oma näkemykseni oli tässä interventiossa monimutkainen. Tähän vaikutti moni asia; kaikki taiteilijat eivät ymmärtäneet mitä tarkoittaa yhteisötaide tai ymmärsivät työskentelyn hyvin eri tavalla kuin minä. Myös italilaisen taiteilijan Tononin ja turkkilaisen taiteilijan Özeskicin puutteellinen englannin taito asetti haasteita. Parasta oli kuitenkin se, että interventioihin osallistuneet ihmiset tulivat avajaisiin, olivat ylpeitä teoksistaan ja osallistuivat koko ISEAS -ryhmän reflektiotalaisuuteen kertoen omia näkemyksiä. Rosinnen ja Kaskimaan asiakkaat olivat tyytyväisiä.

Minulle yhteisötaiteilijana on aina ollut tärkeää esitellä laajemmalle yleisölle prosessin kulku ja lopullinen teos, jota voidaan kritisoida taiteen normaalein argumentein. Yhteisön jäsenet ovat olleet tuottamassa materiaalia ja myös mahdollisesti rakentamassa teosta, jonka taiteilija on suunnitellut. Tässä tapauksessa maalatuista kankaista rakennettu maja, toiveiden puu ja siihen liittyvät pienet sanat ja keraamiset mobilet muodostivat kokonaisuuden, joka oli taiteilijan ideoima ja rakentama. Yhteisö osallistui teoksen muodostumiseen. Taideteos, joka on yksilöä isompi kokonaisuus – kokonaisuus joka houkuttaa mielikuvitusta eikä tarvitse enää kontekstia: miten ja miksi se on syntynyt, vaikkakin se näyttelytilassa oli esillä.

Teoksia tehtiin Rosinne palvelutalossa ja Kaskimaan hoivakodissa. Vierailin kummassakin paikassa.

Huomasin, että ryhmän paikallinen taiteilija Pipa Nikula ei osallistunut maalausten tuottamiseen, vaan hän keskittyi keskustelemaan asukkaiden kanssa teemalla mikä heille tuottaa iloa. Nämä sanat kirjoitettiin matonkuteisiin ja ripustettiin ”Toiveiden puuhun”. Työ vaikutti aluksi vaikealta ja tuntui, että siinä oli tavoitteellisuutta, joka ei ottanut tuulta purjeisiin. Kuitenkin nähdessäni lopputuloksen, se oli liikuttavan monisyinen ja paljasti meistä ihmisistä tasa-arvoa monelta kantilta. Pidämme hyvin yksinkertaisista asioista. Avain onneen löytyy pienistä hetkistä, kuten muuttolinnuista tai otsalampusta.

Vittorio Tonon ja Clarice Zdanski ohjasivat osallistujia maalaamalla ääriviivoja talosta, ankoista jne. Osallistujat värittivät objektit sisäpuolelta. Koin tilanteen hankalana ja sellaisena mitä en itse olisi toteuttanut. Miksi aikuiset ihmiset haluaisivat maalata

lapsellisia värityskirjamaisia kuvia? Juttelimme asiasta symposiumin aikana ja pyysin myös kirjallista palautetta, koska asia jäi vaivaamaan minua.

Ohessa Vittorio Tononin sähköposti, jonka sain 4.9.2017

I talked about the barbecue to say that you put a lot of meat on the fire (it's a metaphor used in Italy). I think you wanted to do so much in a short time and this has created stress in the artists. You are a volcano in the projects, but you have to think more about the organization and predict everything that can happen to solve the problems in time. If Plan A does not work, you must have a Plan B.

In my work with adults, I thought I would involve them with something they could recognize, to make them happy (sun, trees, flowers, fish, ducks, boats, clouds, mushrooms, etc.). I helped them with simple drawings, for them it was easy to work with joy. I thought that doing abstract things they would not understand, too difficult for them simply, would have been a good job for us, not for them.

We will remember all the good things of this symposium (so many emotions and energy) and soon forget the difficulties (few).

Kisses Vittorio

Clarice Zdanskin lähetti 3.9.2017 alla olevan sähköpostin:

[Thoughts of ISEAS by Clarice Zdanski](#)

Näyttelyn majat pystytettiin Galleria Perspektiiviin. Kankaita oli paljon enemmän kuin mitä majojen kokoon nähden olisi ollut mahdollista käyttää. Intervention tuotto yllätti minut. Materiaaleista olisi saanut telttakylän! Halusin kuitenkin kaikki teokset esille, joten majojen seinät ja lattiat tuli päällystettyä ulko- ja sisäpuolelta maalauksin. Niistä tuli värikkäitä ja kauniita.

Avajaisissa oli mukana kummankin yhteisön jäseniä. Avajaispuheessani toin esille Rosinnen ja Kaskimaan hoivakotien asukkaiden tekemät teokset. Kerroin, että minulle oli merkityksellistä huomata, että vaikka ihminen istui pyörätuolissa ja hänen kätensä eivät toimineet, pystyi hän kuitenkin osallistumaan näin komean näyttelyn tekemiseen.

Tämän jälkeen tuli isot aplodit ja sain välitöntä palautetta siitä, kuinka tärkeänä he kokivat interventioon osallistumisen. He olivat selvästi ylpeitä saavutuksestaan. Kaskimaan ja Rosinnen asukkaat osallistuivat kaikkien taiteilijoiden yhteiseen reflektiotalaisuuteen avajaisten jälkeen. He osallistuivat valppaasti keskusteluun ja kiittivät, että saivat olla osa yhteistä kansainvälistä kokonaisuutta ja toivoivat, että taiteilijat tulisivat pian takaisin työskentelemään heidän kanssaan.

Linkki videoon, jossa työskennellään Kaskimaan hoivakodissa:

[Kaskimaan hoivakoti](#)

<https://www.youtube.com/watch?v=XOmNmaegSIM&feature=youtu.be>

Ohessa palaute jonka sain Rosinnen johtaja Anita Dufholmilta sähköpostitse 27.9.2017:

Hei!

Taiteilijoiden läsnäolo oli meille tosi hieno asia. Saatiin arjen keskelle hieman väriä ja luovuutta. Asukkaat olivat innoissaan ja iloisia siitä, että olivat saaneet tehtyä jotakin erillaista. Moni epäilee omia kykyjä mutta saivat kokea onnistumista. Yhdessä tekeminen oli hieno kokemus.

Näyttelyssä teokset tuli hienosti esille ja videon näkeminen oli meidän asukkaille "jännää". Asukkaat kokivat videon kautta olevansa osa isompaa kokonaisuutta.

-Anita-

Anita Dufholm

Palvelukodin johtaja

Attendo Larosette oy/ Rosinne

Ohessa palaute, jonka sain Kaskimaan johtaja Liisi Astalalta 1.10. 2017

Hei, anteeksi että vastauksemme on kestänyt eli asukkaiden mielipide taitelijoiden läsnäolosta ja näyttelyyn osallistumisesta merkitsi asukkaille seuraavaa:'

- kohtalaisen kiva. Ulkoilu. uudestaan olisi kiva.

- mukava hetki, se oli mukavaa, kun sai taiteilla lakanaan, kivaa vaihtelua, opastus oli hyvää ja riittävää. Taidenäyttely oli ihana. Paljon ihmisiä jotka katselivat omia töitä.

-menettelee. Abstrakti taide oli kivaa. Avajaisissa oli mukava katsoa omia töitä.

-mukava juttu, muistaa huonosti mutta puhuivat englantia. Taide tapahtumia enemmän jatkossakin, taide on aina hienoa.

-ei herättänyt tunteita, en välitä taiteesta.

- en muista koko tapahtumaa

-muotojen maalaaminen oli kivaa. parannettavaa ei ollut, en muista muuta.

-mukavaa kun sai maalata väreillä. parasta oli ruoka miesten kanssa (taitelijat). Isäkin on taiteilija. Lintujen tekeminen parasta lakanaan. Ihan hyvä, parasta oli kun sai tehdä vapaasti töitä omana itsenään. Tiipii idea oli kiva. herätti hyviä tunteita, oli kivaa kun piti puhua englantia. haastatteu oli privatisti ja se oli mahtavaa. kun näki oman työn jäljen olo oli hyvällä tavalla sekava. tapahtuma oli alusta loppuun hyvin suunniteltu. haluaisin jatkossakin nähdä heidät (taitelijat) ja tehdä yhteistyötä. lakana maalaus on super kivaa kun sai rennosti tehdä. taustamusiikki olisi parantanut tapahtumaa.

-Puhumaton asukas vastasi peukku ylös mukavaa peukku alas huonoa seuraavaa:

oli mukavaa, pitää taiteesta, haluaa uudestaan olisi mukavaa.

Parannettavaa vastasi, että oli kylmä, sisätiloissa parempi.

-hyvin järjestetty, maalaaminen, avajaiset olivat mukavat, tilat olivat hyvät. omataideteos olisi ollut mukava esim. tyynyliina jokaiselle. olisi mukava jos samantyylinen tulisi uudestaan-

yhteistyöterveisin:

Liisi Astala

Kaskimaan Hoivakoti Oy

Vastaava Johtaja

4.7 Hagahemmet

Valokuva Fabio Cito. Kuvassa Patrik Lemberg soittamassa Hagahem vanhainkodissa.

Patrik Lemberg & Maximilian Fleissbach

Taidesymposiumi, jossa on sosiaalisia näkökulmia, oli meille molemmille uusi. Olimme kumpikin iloisia saadessamme olla mukana monipuolisessa kansainvälisessä taideyhteisössä, joka loi innostavan ja myönteisen ilmapiirin. Tammisaaren Hagahemmet vanhainkodissa musiikkimme otettiin hyvin vastaan.

Teoksemme muodostui improvisaatiosta. Maximilian soitti klassista pianoa ja Patrik harmonis-melodista bassoa sekä luki ruotsinkielisiä runoja ja soitti kitaralla balladeja. Koimme, että loimme hyvin uniikin repertuaarin, joka toimi hienosti tässä vanhainkodissa, ja varmasti muuallakin. Oli inspiroivaa

kokea, kuinka musiikillisten esitysten luominen rikastutti ja voimaannutti senioreita ja vanhainkodin työntekijöitä. Vaikka seniorit eivät olleet aktiivisesti mukana musiikkiesityksissä, oli selvää, että heidän läsnäolonsa musiikissa antoi heille suoran, spontaanin ilon ja energian, joka peilattiin meille.

Musiikki, kuten kuvataide, on universaali kieli, johon me kaikki osallistumme, riippumatta aktiivisesta ja fyysisestä osallistumisestasi – vuoropuhelua käydään aina. Tämä on ollut rikas kokemus meille molemmille. Kiitos.

“Kuulkaa hiljaisuus teissä – se on jokaisen matkan perusta.” Kirjoittanut Patrik Lemberg yhteisen pohdinnan tuloksena.

Valokuva Fabio Cito. Kuvassa Maximilian Fleissbach soittamassa Hagahem vanhainkodissa.

Vierailimme Patrikin kanssa heinäkuussa 2017 Hagahemmetissä. Keskustelimme osastonjohtaja Tina Ekholmin kanssa, miten järjestämme ISEAS-viikon. Tinan toivomuksesta esitykset alkoivat joka päivä ensin ruokasalissa, jonne tulisivat vanhukset, jotka pystyvät asumaan vielä kotona. Tämän jälkeen Patrik ja Maximilian siirtyivät osastolle soittamaan. Hagahemmetissä oli neljä osastoa ja he vierailivat niissä jokaisessa.

Vierailin symposiumviikon aikana Hagahemmetissä ja keskustelin hoitajien kanssa. He kertoivat pitävänsä yllä tarkkailua, jossa arvioidaan vanhusten vointia asteikolla -2 – +2. Intervention johdosta jokainen vanhus oli arvioitu parhaalla arviolla +2. ISEASilla tulkittiin olevan todellista terveyttä edistävää vaikutusta. Musiikki aktivoi sekä mielen että kehon. Musiikin vaikutusta voi todentaa monin eri keinoin ja sen vaikutuksen voi mitata muutoksina sydämen sykkeessä, verenpaineessa, hengityksen tahdissa jne. Harmonia on musiikin sydän, joka aktivoi tunteita ja voi kuulijansa viedä muistoissa hyvinkin kauas menneisyyteen (Heikkilä ym. 2000, 97 – 98).

Keskustelin ISEASin jälkeen uudestaan Tina Ekholmin kanssa ja hän oli todella kiitollinen tapahtumasta. Hänen mielestään interventio toi todella paljon positiivista vanhuksille heidän vireystasoonsa ja reagointiinsa.

Oheisesta linkistä pääsee katsomaan työskentelyä Hagahemmetissä:

[Hagahemmet](#)

<https://www.youtube.com/watch?v=OxLESZ63sgA&feature=youtu.be>

Oheisesta linkistä pääsee lukemaan Raaseporin kaupungin tiedotteen, joka julkaistiin kaupungin kotisivuilla sekä sisäisessä viestinnässä.

[Raaseporin kaupungin tiedote](#)

4.8 Dokumenttiryhmä

Dokumentaatioryhmän mukana oleminen oli koko symposiumin kannalta erittäin tärkeää. Yhteisötaiteessa taide usein tapahtuu prosessin sisällä, jolloin dokumentaatio ansiosta taideteos on näytettävissä tai toistettavissa yleisölle. Lea Kantonen viittaa kirjassaan *Telita* Grant Kesterin kirjoitukseen dialogisesta taiteesta näin:

”Kesterin huomio kiinnittyy ensisijaisesti dialogisen taiteen keskusteluprosessiin ja sen estetiikkaan; prosessin tuloksena syntyneiden kuvien visuaalinen estetiikka ei hänen mielestään ole taideprojektien ymmärtämisen ja arvioimisen kannalta yhtä tärkeää. Dialogista taidetta esittelevät näyttelyt voivat kuitenkin tarjota katsojalle myös visuaalista mielihyvää, vaikka se ei olekaan pääasia.” (Kantonen, 2005, 69)

”Kester tarkastelee dialogisen taiteen prosesseja sen keskustelusuhteen kautta, mikä taiteilijalle ja hänen yhteistyökumpaniensa välille muodostuu. Keskustelu ei ole hänelle pelkästään keino vaikuttaa yhteiskuntaan vaan nimenomaisesti taiteellisen työskentelyn menetelmä” (Kantonen, 2005, 69)

Tässä kirjoituksessa videolinkit interventioihin ovat joko italialaisen Franco Ubertinin tai ranskalaisen Denis Gorencin kuvaamia, valokuvat ovat italialaisen Fabio Citon tai minun ottamia. Kaikkiin videoihin ja valokuviin on julkaisulupa taiteilijoilta.

Näyttelyitä oli kolme: Karjaalla Raaseporin valokuvakeskus Galleria Zebrassa, jossa oli noin 70 Citon valokuvaa eri interventioista sekä videotykillä pyörimässä Ubertinin ja Gorencin videokooste ISEASista. Mustiolla Kulttuurikahvila Kallaksessa oli esillä Citon valokuvat Mustion koulujen interventioista sekä ranskalaisen Linda Lemairin ja fiskarilaisen Lasse Lampeniuksen teos *Ruualla saa leikkiä*. Tammissaaren galleria Perspektiivissä pyöri myös videokooste ISEASista, tämän lisäksi esillä olivat Nikulan, Tononin, Zdanskin ja Özekicin yhdessä Kaskimaan ja Rossinnen asukkaiden kanssa tehdyt teltat ja toivomuspuu sekä singaporelaisen Kellyn ja raaseporilaisen Jämsénin yhdessä Kärkullanin naisten ja Kellyn singaporelaisten oppilaiden kanssa tehdyt maalaukset.

Videokuvaajat Franco Ubertini, Italia ja Denis Gorenc, Ranska

Hanke vietteli. Jouduin tekemään työtä toisen kuvaajaan ja leikkaajan kanssa (Franco Ubertini) ISEASin yhteisötaiteilijoiden viikon teoksista. Saavuttuani Mustiolle ja aloittaessani työn, tajusin, että se oli enemmän kuin kokemus, se oli myös pieni haaste. Kuvaus useissa työpajoissa ja muokkaus neljässä päivässä, iski paniikki.

Keskustelimme Franco Ubertinin kanssa ja päätimme tuoda enemmän esille taiteilijoiden aikomuksia ja tunteita. Tässä projektissa aika asetti tiukat raamit, jolloin sisältö muodostui merkittävämmäksi kuin loppuun hiottu tekniikka. Toivomme, että video tuo esille juuri tämän.

ISEASista opin useita asioita. Kieli ei ole rajoite, vaan pystymme työskentelemään yli kielirajojen ilman yhteistä kieltä. Kansainvälisessä ilmapiirissä työskenteleminen on fantastista!

Haluan kiittää kaikkia suomalaisia heidän ystävällisyydestään, Katjan äitiä hänen työstään tämän symposiumin aikana, sekä Katja aviomiehen apua ja Viktoria, joka lainasi meille tietokoneensa. Viimeiseksi kiitos Katjalle, jonka antoi mahdollisuuden tutustua uudenlaiseen taidesymposiumiin. (Gorenc, suomentanut Juhola ranskasta)

Valokuva Katja Juhola

Fabio Cito, valokuvaaja, Italia

Olen ammatiltani valokuvaaja ja toimin kuraattorina Napolin Scampiassa pidettävässä vuotuisessa kansainvälisessä yhteisötaidesymposiumissa.

Katjan pyytäessä minulta pohdintaa ISEASista en voinut olla sitä vertaamatta omaan symposiumiin Napolissa. Olosuhteet ovat täysin erilaiset: Scampia on yksi Italian vaikeimmista alueista. Järjestystä ylläpitävät rikollisjärjestöt, valtio ei anna tukeaan. Työttömyys ja köyhyys on antanut mahdollisuuden CAMORAlle tunkeutua syvälle maaperään vaikuttamaan asukkaidensa yhteiskunnalliseen käyttäytymiseen. Scampiaa vaivaa tukahduttavat rakenteet, vapauden puute, pelko, epäluottamus ja väkivalta. Vuosittainen yhteisötaiteen symposium, joka tänä vuonna juhli kymmenettä kertaansa, tuo scampialaisille taiteen avulla henkistä vapautumista. Kansainvälisten taiteilijoiden läsnäolo raottaa taiteen avulla ovea muuhun maailmaan ja mahdollisuuksiin. Myös Scampiassa taide tapahtuu prosessissa, jolloin lopputulos ei ole merkittävin työnanti.

Suomessa on tietysti hyvin erilainen tilanne. Taiteellisen työn tarkoitus ei ole vapauttaa ihmisiä, koska he ovat täysin valtion suojelemia; he ovat vapaita, heillä ei ole tukahduttavia rakenteita.

ISEAS symposium oli harmoninen hetki elämässäni, jossa pystyin jakamaan tietoa. Syntyi ystävyksiä vahvoilla siteillä, ei ollut vaikeaa tuntea oloaan rakastetuksi ja arvostetuksi. Oli merkityksellistä jakaa yhdessä kaikki, mitä saavutettiin. Olin hyvin iloinen nähdessäni ja vieraillessani yhteisöissä interventioiden aikana, joista huokui voimakkaat tunteet ja niiden siirtyminen teoksiin... värien räjähdykset täyttivät sydämeni. Lähestyimme muita, tietäen ettemme ole yksin. (Cito, suomentanut Juhola Italiasta)

5 ARVIOINTIA JA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Havaintojeni mukaan soveltavan taiteen kenttä on vahvassa muutoksen ja kehityksen vaiheessa ja nimenomaisesti eri taiteenlajien ristipölytyksessä on jotain hedelmällistä. Työpari- ja ryhmätyöskentely oli tässä yhteisötaiteen hankkeessa avainasemassa. Kun intervention pituus oli rajoitettu, oli minun ja paikallisten taiteilijoiden etukäteistyö merkityksellistä.

Taiteilijoilla on kautta aikojen ollut halu jakaa omaa tekemistään ja ideoitaan toisten taiteilijoiden kanssa. Kansainvälisyys oli hankkeessani kantava ja merkityksellinen asia niin yhteistyöskentelyssä kuin myös taiteilijoiden keskinäisiin suhteisiin vaikuttamisessa. Kaikissa interventioissa tuli selkeästi esille kansainvälisen taiteilijan läsnäolon tuoma uusi näköala yhteisön arkeen – jokainen tarvitsee mahdollisuuden itsensä toteuttamiseen ja oman äänensä esiin tuomiseen. Arki sai uuden näkökulman yhteisöissä sen jäsentensä saadessa mahdollisuuden esitellä itsensä kansainväliselle taiteilijalle.

Minulta on useaan otteeseen tiedusteltu, miten taidesymposiumeihin pääsee mukaan? Kysymys on verkostoitumisesta. Mahdollistin oman verkostoni avulla paikallisten taiteilijoiden verkostoitumisen kansainväliselle kentälle.

Olen osallistunut useaan kansainväliseen symposiumiin ja todennut eri kulttuureista tulleiden kuvataiteilijoiden intensiivisen yhdessä työskentelyn olevan antoisaa oman työn kehittymiselle ja ymmärryksen kasvulle. Koska symposiumiin osallistuneet taiteilijat eivät olleet kaikki vakiintuneita yhteisötaiteen tekijöitä, oli osalle osallistuminen ISEASiin ovi uuteen taiteenlajiin. Jotkut taiteilijoista huomasivat, että he olivat aikaisemmin toimineet samankaltaisella kentällä ymmärtämättä, että se on osa taiteen kontekstia. Koska monet taiteilijoistani toimivat myös kuraattoreina, he saivat kipinän järjestää yhteisötaiteen symposiumin omassa maassaan. Sosiaalisen median välityksellä hankkeeni herätti kiinnostusta kansainvälisesti.

Lehikoinen ja Pässilä avaavat kirjassa *Taiteilija Kehittäjänä* (2016, 23) puhuntoja, jotka ovat tällä hetkellä vallalla taiteen kentällä ja jotka haluavat erotella ”vapaan” taiteen ”soveltavasta” taiteesta. Kirjoittajat kuitenkin määrittelevät taiteilijan vapauden merkitsevän nimenomaisesti sitä, että taiteilija voi vapaasti valita kontekstin, jossa haluaa työskennellä. Soveltava taide ei tapa vapaata taidetta, eikä taidetta kuuluisi

hierarkisoida, vaan taidetta kuuluisi lähestyä kriittisellä ajattelulla, jossa nähdään taiteilijan vapautteen kuuluvan oikeus osallistua yhteiskunnalliseen kehittymiseen tuoden oman osaamisensa ja havaintonsa osaksi yhteiskunnan kehittymisen kannalta merkityksellisiä keskusteluja.

Krista Petäjäjärvi nostaa tarkkailuun artikkelissaan *Soveltava ”taide” haastaa Taiteen* arvokeskustelua jota taiteen kentällä käydään soveltavan taiteen asemasta taiteen hierarkiassa. Kysymys on resurssikamppailusta. Perinteisemmällä taidekentällä on syntynyt huoli siitä, että jo alun perin liian pienestä rahoituspoolista jaetaan rahoitusta taiteelle, jossa on sosiaalityön kaltaisia piirteitä. Pelko juontuu taiteen itseisarvoisesta asemasta. Pelkoa siitä, että taide taiteena ei tulevaisuudessa riitä. Petäjäjärvi toteaa, että keskusteluun vaikuttaa soveltavan taiteen oman identiteettityön keskeneräisyys. Soveltava taide on yhä määrittelemätön alue. (Petäjäjärvi 2017, 29 – 33)

Taiteen hyvinvointitutkimuksissa kiinnitetään nykyään yhä enemmän huomiota terveysvaikutusten sijasta taiteellisen kokemuksen arvoon. Heidi Fast (2017, 30) kirjoittaa artikkelissaan asiasta näin:

”Mielestäni hyvinvointivaikutukset eivät kuitenkaan palaudu siihen, mitä taide voi antaa esimerkiksi sairaille tai syrjäytyneille. Oleellista on myös, minkälaisia ymmärryksiä voimme ihmisyhteisönä saada virittäytymällä kuuntelemaan niitä ääniä, jotka pakenevat kielellisiä merkityksiä tai eivät edes voi tulla tavanomaisen sanallistamisen piiriin.”

Taiteilijoiden työskentely yhteisöissä antoi arvokasta tietoa yhteisöille ja heidän kauttaan kaupungille. Toivon yhteistyöni Raaseporin kaupungin kanssa olevan myös tuottavaa, jotta soveltava taide olisi jatkossa osa Raaseporin kaupungin kehittämistä. Kunta jakoi hankkeestani tiedotteen sisäisessä mediassaan syyskuun loppupuolella ja uusi kunnanjohtajamme Ragnar Lundqvist vieraili tutustumassa Mustion alakoululla ISEAS-interventioon ja totesi tämän hankkeen olevan juuri sitä mitä kuntamme kaipaa. Miten se näkyy käytännön päätöksissä, jää nähtäväksi. Keskustelin myös hankkeen päätyttyä kuntamme kulttuurityöntekijän kanssa ja hän lupasi miettiä mahdollisia keinoja tehdä ISEASista Raaseporiin vakiintunut käytäntö.

Arvioin ISEASia suhteessa Jouko Aaltosen väitöskirjaan *Todellisuuden vangit vapauden* valtakunnassa (Aaltonen 2006, 191), jossa hän jakaa tekoprosessin eettiset ongelmat neljään luokkaan:

1. Tekijän omiin sisäisiin eettisiin ongelmiin; kuinka uskollinen hän on itselleen taiteilijana.

2. Tekijän ja rahoittajan välisiin ongelmiin.

3. Tekijän ja kohteen välisiin ongelmiin.

4. Tekijän ja yleisön välisiin ongelmiin.

1. Koin olevani hyvin uskollinen itselleni taiteilijana. Pystyin rajallisista taloudellisista resursseistani huolimatta rakentamaan juuri sen kaltaisen yhteisötaiteen symposiumin, kuin olin suunnitellut.

2. Viittaan tässä vastauksessani myös Aaltosen ensimmäiseen eettiseen ongelmaan eli taiteilijan sisäiseen uskollisuuteen. Monesti rahoittaja määrittää taiteen suuntaa eli on haettu tiettyyn teemaan suuntautunutta rahoitusta ja tämän myötä rahoitus määrittää taiteellista sisältöä. En saanut hankkeelleni juurikaan rahoitusta, joten tämä ei myöskään aiheuttanut minun työlleni raamituksia.

3. Pienen residenssini eli Mustion ruukilla sijaitsevan rintamamiestalon, jossa on keittiön lisäksi kuusi huonetta, yksi wc ja sauna jakoi intensiivisesti 14 taiteilijaa ja heidän lisäksi pitkin viikkoa paikallisia taiteilijoita vierailmassa ja yöpymässä. Uskon, että juuri sen vuoksi, että aika oli rajattu maksimissaan kymmeneen päivään, ei ristiriitoja ehtinyt syntyä. Muutamissa interventiossa oli hetkiä, joissa olisin itse toiminut toisin, mutta mielestäni tämä on normaalia ja johtajan on annettava vapautta tekijöille olla uskollisia omille näkemyksilleen.

4. Palaute, mitä sain kentältä ISEASin jälkeen, oli positiivista; yhteisön jäsenet jotka osallistuivat interventioihin, olivat tyytyväisiä ja halusivat osallistua uudestaan. Taiteilijat, jotka osallistuivat symposiumiin, olivat ISEASin jälkeen väsyneitä, mutta innoissaan. He kokivat saaneensa jotain erityistä. Taiteilijat totesivat yhden vessan ja pienten asuintilojen olleen haaste, mutta samalla myös jotain antoisaa – läheisyyttä ja jakamisen riemua tuovaa toimintaa. Taiteilijoiden palautteessa toivottiin myös enemmän aikaa. Aikaa itselle ja aikaa toisten taiteilijoiden kanssa keskustelulle ja aikaa enemmän työhön yhteisöjen parissa. Tammisaaren galleria Perspektiivin näyttelykirjaan oli kirjoitettu: Paras näyttely koko vuonna! Reflektiotilanteissa yhteisöjen kanssa nousi esiin kaksi toistuvaa toivetta: pidempi työskentelyaika ja mahdollisuus osallistua uudestaan.

Pirjo Roponen-Lunnas (Roponen-Lunnas, 2013) määrittelee yhteisötaiteen ideaalit viiteen kohteeseen:

- 1. vuorovaikutuksen edistäminen, yhdessä tekeminen ja oppiminen*
- 2. kokemuksellisuus, havahduttaminen*
- 3. ihmisten sosiaaliseen ja fyysiseen ympäristöön sekä yhteiskunnan rakenteisiin vaikuttaminen*
- 4. taiteen saavutettavuus*
- 5. taidemaailman ja instituutioiden kritiikki*

ISEAS onnistui jokaisen intervention kohdalla kaikissa Roponen-Lunnaksen määrittelemissä ideaaleissa. Tosin taidemaailman ja instituutioiden kritiikki oli vähäistä eli se jäi paikallislehtien tasolle. Västra Nyland -lehti kirjoitti kolme koko aukeaman artikkelia ISEASista. Ensimmäinen oli alkuvuodesta 2017, kun suunnittelin hanketta, toinen artikkeli oli vierailusta Svartå skolanissa ja avointen ovien-päivästä ja kolmas artikkeli oli näyttelykritiikki galleria Perspektiivin näyttelystä. Länsi-Uusimaa -lehti kirjoitti niin ikään kaksi isoa artikkelia. Ensimmäinen alkuvuodesta 2017 ja toinen näyttelykritiikki kulttuurikahvila Kallaksen näyttelystä. Yhteiskunnan rakenteisiin vaikuttamisen arvioimisen koen myös vaikeana ja todennäköisesti tarkentuu paremmin vasta tulevaisuudessa, kun keskustelen kunnan kanssa ISEASin uudelleen toteutuksesta.

Sopimuksia tehdessä alkuvuodesta 2017 yhteisöiltä pyydettiin toiveita, minkälaista interventiota juuri heidän yhteisönsä kaipasi. Samoin pyysin taiteilijoilta kuratointivaiheessa ehdotusta, minkälaista taideinterventiota he olisivat halukkaita tekemään ja missä yhteisöissä. Sain nämä kaksi yhdistettyä hyvin. Tuntui, että palaset loksahdivat kohdalleen.

Interventioiden aikana vierailin jokaisessa yhteisössä päivittäin. Prosessin aikana olin mukana Mari Krappalan vetämässä mentorointitilaisuuksissa, joissa taiteilijat pystyivät sanallistamaan tuntemuksiaan saaden ideoita työskentelyynsä. Vertaistuki ja vuorovaikutus olivat avainsanoja mentoroinnissa. Mari Krappalan analysoimaa ja kirjoittamaa materiaalia on tarkoitus tulevaisuudessa julkaista englanninkielisessä artikkelissa, jonka avulla ISEAS tullaan esittelemään laajemmin kansainväliselle kentälle taideseminaareissa ja konferensseissa.

Symposiumin jälkeen vierailin jälleen kaikissa yhteisöissä. Keskustelin jäsenten tai yhteisön johtajien kanssa. Sain palautetta kirjallisesti ja suullisesti yhteisön jäseniltä ja johtajilta.

6 LOPUKSI

Yhteisötaiteessa koen usein tapahtuvan jotain taianomaista, jotain ennalta suunnittelematonta – voimaa joka pursuaa ja kasvaa yhteisön sisältä. Homi Bhabha puhuu ”Kolmannesta tilasta”, joka voi synnyttää jotakin uutta, entuudestaan tunnistamatonta, uuden merkityksen ja ilmiönsun. Nimenomaisesti taiteen avulla voidaan luoda näitä ”Kolmansia tiloja”, jotka avaavat mahdollisuutta toiseuden kautta tunnistautumiselle, joka voi toimia voimavarana identiteetin rakentamisessa. (Rutherford1990, 207 – 221)

Taideinterventiot toimivat yhteisöjen hyväksi. Taiteen hyvinvointivaikutuksesta on paljon tutkimustuloksia, joten päätin alusta alkaen, etten tässä artikkelissani perehdy tähän, vaikka hankkeeni tuotti tietoa tältäkin osin. Halusin keskittyä taiteilijoiden vuorovaikutukseen projektin aikana. ISEAS muodosti Bhabhan mainitseman ”Kolmannen tilan”. Tilan, joka muodostuu yksilöiden summaa suuremmaksi hybriditilaksi, jossa taiteilijan identiteetti muuttuu ja vahvistuu.

Miwon Kwon mieltää yhteisötaiteen paikkasidonnaisen taiteen osaksi. Jotenkin samankaltaisesti koin ISEASin toimivan yhteisönä. Taiteilijat olivat eri taustoista ja konteksteista irrotettuja yksilöitä, jotka pyynnöstäni osallistuivat ISEASiin ja loivat näin yhteisön, joka oli sidottuna paikkaan ja hetkeen (Kwon 2002, 44 – 55).

Koin symposiumin olevan minun henkilökohtainen yhteisötaiteellinen teokseni, jossa loin tilan ja paikan taiteilijoille jakaa ja keskustella yhteisötaiteesta ja jonka seurauksena syntyi uusia verkostoja, virtauksia ja kanavia. Symposium antoi kimmokkeen monelle taiteilijalle uudentlaiselle ajattelulle.

Evrin Özeskici halusi esitellä ISEASin toimintametodin oman taideyliopistonsa professoreille. Sain kutsun, minun ja Evrimin yhteiseltä turkkilaiselta kuraattorilta, tulla luomaan Istanbuliin vastaavanlaisen symposiumin.

Mahmoud Mohammadi pystyi ISEASiin osallistumisensa myötä sanoittamaan paremmin omaa tekemistään Milanossa. Hän myös innostui ajatuksesta lähteä työstämään väitöskirjaa, joka sivuaa sosiaalista taidetta.

Päivi Pätsi, joka työskenteli yhdessä saksalaisen Julia Poockin kanssa Etevan erityistä tukea tarvitsevien miesten kanssa, kirjoitti kirjeessään minulle näin:

Edellä oleva on pitkä johdantoni siihen, miksi ISEAS Finland Symposium oli minulle henkilökohtaisesti niin tärkeä. Yhteisötaide on kaikkea muuta kuin itsekästä. Tapasin pilvin pimein ihmisiä, joiden mielestä taiteilijuus on ihan tolkullinen ratkaisu. Tutustuin moneen heistä. Sain ideoita nykyiseen työhöni taidepedagogina. Kokemus synnytti uusia haaveita.

Ehkä en haluakaan tehdä isona niin kuin taideopettajani TaiKissa ja olla osa-aikaopettajia ja osa-aikataiteilijoita; ehkä haluankin olla isona vähän kuin sinä, Katja. Minusta on tärkeää koota yhteen taiteilijoita ja tukea heitä heidän taitellijuudessaan erityisesti opintojen jälkeen.

Tässä hankkeessa kulminoitui tärkeimmiksi asioiksi kansainvälisten taiteilijoiden asuminen yhdessä ja siihen liittyvä vuorovaikutus ja sen johdosta syntyneet uudet ideat. Samanaikaisesti kansainvälisyys oli yksi tärkeimmistä asioista yhteisöille. Lähes kaikissa reflektiotilanteissa se koettiin tärkeimmäksi asiaksi.

Minulle ISEASin onnistuminen vahvisti näkemystäni kansainvälisen yhteistyön tärkeydestä taiteessa. Halua oppia enemmän, osallistua seminaareihin ja jakaa tietoa. Tarkoitukseni on tulevaisuudessa konseptoida ISEAS niin, että se on monistettavissa tavalla tai toisella eri kaupunkeihin tai maihin. Tämä vaatii seminaareissa esittelyä, artikkelien kirjoittamista englanniksi sekä painetun katalogin tekemistä. Olen valmis tähän työhön ja innostunut siitä.

Taidesymposiumia voi verrata taiteilijaresidensseihin, jotka mahdollistavat taiteilijoille helpon tavan sujahtaa työskentelemään eri kulttuureihin ja konteksteihin (Kokko-Viika 2010, 146 – 147). Toisin kuin residenssit symposiumit ovat lyhyempiaikaisia ja usein mahdollistavat useamman taiteilijan samanaikaisen yhdessä asumisen. Viimeisen kymmenen vuoden aikana olen osallistunut useaan reilun viikon mittaiseen taidesymposiumiin ja oppinut näiden myötä symposiumin rakenteesta ja organisaatiosta.

Rahoitustavat tulevat eri symposiumeihin eri tavoin. On taiteen sponsoreita – miljonäärejä, jotka rakastavat taidetta tai symposium voidaan rahoittaa taideinstituutin, apurahojen tai kaupungin turvin. Rahoitustapa vaihtelee runsaasti. Yhteistä näille kuitenkin on tarjonta: taiteilijat maksavat lentonsa kohteeseen, symposium kustantaa majoituksen, ruuan, juoman, materiaalit, katalogin ja näyttelyn. Tämän kaltaisia taidesymposiumeja on kattavasti, kymmeniä jollei satoja, ympäri maailman: Aasiassa, Euroopassa, Amerikoissa, Karibialla etc. ja niillä on oma taiteilijaverkostonsa, jonka

avulla kuraattorit kutsuvat taiteilijoita mukaan symposiumeihin. Mitään kirjattua tietoa ei tästä maailmanlaajuisesta verkostosta löydy. Haluni on tulevaisuudessa tutkia tätä asiaa enemmän.

LÄHTEET

- Aaltonen, J. 2006. Todellisuuden vangit vapauden valtakunnassa: Dokumenttielokuva ja sen tekoprosessi. Väitöskirja. Helsinki: Like: Taideteollinen korkeakoulu.
- Bourriaud, N., Pleasance, S. & Woods, F. 2002. Relational aesthetics. [Dijon]: Les presses du réel.
- Carpenter, B. & Nevado, S. 2012. Meri Valvoo & Pallomeri: Ethico-aesthetic interventions in public space. Turku: Turku University of Applied Sciences.
- Fast, H. 2017. Sanaton ääni ruumiillisena kohtaamisena Huomioita sensibiliateetistä ja virittäytymisen kyvystä. Tampere: niin&näin 3/2017
- Heikkilä, T., Paloheimo, L. & Taipale, I. 2000. Mieli ja taide. [Helsinki]: Mielenterveyden keskusliitto.
- Helguera, P. 2011. Education for Socially Engaged Art, A Materials and Techniques Handbook. New York: Jorge Pinto Books
- Irish, S. & Lacy, S. 2010. Suzanne Lacy: Spaces Between. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Kantonen, L. 2005. Teltta: Kohtaamisia nuorten taidetyöpajoissa. Helsinki: Like: Taideteollinen korkeakoulu.
- Kantonen, L. 2010. Yhteisötaiteen estetiikkaa. Teoksessa Kantonen, L. & Heikkilä, M. 2010. Ankaraa ja myötätuntoista kuuntelua: Keskustelevaa kirjoitusta paikkasidonnaisesta taiteesta. Helsinki: Kuvataideakatemia, 72-73
- Kester, G. 2004. Conversation pieces: Community and communication in modern art. Berkeley, Calif.: University of California Press.
- Koh, J. 2010. Artist's Research Text on Methodology. Teoksessa Kantonen, L. & Heikkilä, M. (2010). Ankaraa ja myötätuntoista kuuntelua: Keskustelevaa kirjoitusta paikkasidonnaisesta taiteesta. Helsinki: Kuvataideakatemia.
- Kokko-Viika, I. 2010. Paikasta paikkaan – taiteilijaresidenssit taiteen tuotannollisina ympäristöinä. Teoksessa Kantonen, L. & Heikkilä, M. (2010). Ankaraa ja myötätuntoista kuuntelua: Keskustelevaa kirjoitusta paikkasidonnaisesta taiteesta. Helsinki: Kuvataideakatemia, 143-152
- Kuoppala, R. 2010. Tuottaja-taiteilija, yhteisö ja media. Teoksessa Kantonen, L. & Heikkilä, M. (2010). Ankaraa ja myötätuntoista kuuntelua: Keskustelevaa kirjoitusta paikkasidonnaisesta taiteesta. Helsinki: Kuvataideakatemia, 175
- Kwon, M. 2002. One place after another: Site-specific art and locational identity. Cambridge, Mass: MIT Press.
- Lehikoinen, K., Pässilä, A., Martin, M. & Pulkki, M. (2016). Taiteilija kehittäjänä: Taiteelliset interventiot työssä. Helsinki: Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu.
- Lehtonen, K. 2016. Voiko taide muuttaa maailmaa? Turun Sanomat 02.04.2016

Luoma, L., Mäntymaa, M., Puura, K. ja Tamminen, T. 2003. LÄÄKETIETEELLINEN AIKAKAUSKIRJA DUODECIM, Tunteet, varhainen vuorovaikutus ja aivojen toiminnallinen kehitys. Viitattu 6.9.2017 <http://www.duodecimlehti.fi/duo93467>

Maailmanluokan Pop-up –illallisia Designmuseossa. Viitattu 22.9.2017 <http://www.designmuseum.fi/fi/events/pop-up-illallisia-designmuseossa/>

Petäjäjärvi, K. 2017. Soveltava ”taide” haastaa Taiteen. Teoksessa Juppi P. & Tanskanen I. Taiteen moniammatilliset kontekstit. Turku: Turun ammattikorkeakoulu, 29 – 33 <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166470.pdf>

Roponen-Lunnas, P. 2013. Kohtaamisen taide – yhteisötaiteen ideoita ja käytäntöjä. Teoksessa TAHITI 04/2013. Viitattu 8.8.2017 <http://tahiti.fi/04-2013/dossier/kohtaamisen-taide-%E2%80%93-yhteisotaiteen-ideoita-ja-kaytantoja/>

Rutherford, J. 1990. The Third Space interview with Homi Bhabha. In: Ders. (Hg): Identity: Community, Culture, Difference. London: Lawrence and Wishart, 207-221

Saarikoski, P. 1965. Kuljen missä kuljen. Otava.

VAUVOJEN VÄRIKYLPI™ – MONIAISTISESTI JA ELÄMYKSELLISESTI VÄRIEN MAAILMAAN. Viitattu 28.9.2017 <http://varikylypy.fi/>

Väkevä, V. 2017. Keittiömestari Kozeen Shiwan tarjoaa Designmuseossa tökkäyksiä illallisen muodossa. Helsingin Sanomat 22.9.2017

Iseas-videomateriaali:

Gorenc, D., Juhola, K. & Ubertini, F. 2017. Avoimet ovet.

<https://www.youtube.com/watch?v=goEdwM32fHs&feature=youtu.be>

Gorenc, D., Juhola, K. & Ubertini, F. 2017. MLL:n perhekahvila Karjaalla Jumbo-puistossa.

<https://www.youtube.com/watch?v=EnsXXQC80b4&feature=youtu.be>

Gorenc, D., Juhola, K. & Ubertini, F. 2017. Mustion koulussa.

<https://www.youtube.com/watch?v=p3JQ05rptwQ&feature=youtu.be>

Gorenc, D., Juhola, K. & Ubertini, F. 2017. Delphine Manet & JOPO-luokka.

<https://www.youtube.com/watch?v=bdCG1dOBGBE&feature=youtu.be>

Gorenc, D., Juhola, K. & Ubertini, F. 2017. Kelly & Jämsén Kärkullanissa.

<https://www.youtube.com/watch?v=rrvv255h7D0&feature=youtu.be>

Gorenc, D., Juhola, K. & Ubertini, F. 2017. Työskentely Eteva-talolla.

<https://www.youtube.com/watch?v=SkRBprW05lc&feature=youtu.be>

Juhola, K. 2017. Greetings to Julia & Päivi.

<https://drive.google.com/file/d/0B3SK1ZtrBkITU2N0WERJT21RVIR4aUdwdG5LZHNEMXVfOV9j/view>

Gorenc, D., Juhola, K. & Ubertini, F. 2017. Kaskimaan hoivakoti.

<https://www.youtube.com/watch?v=XOmNmaegSIM&feature=youtu.be>

Gorenc, D., Juhola, K. & Ubertini, F. 2017. Hagahemmet.

<https://www.youtube.com/watch?v=OxLESZ63sgA&feature=youtu.be>

Liite 1. Joan Marie Kellyn reflektio

Proposal:

Jan Jämsen, an artist who incorporates ritual Shamanic practices into his life experience and art making. Joan Kelly, an artist who uses art to facilitate communication between dominant and minority communities. Jämsen and Kelly came together to play a version of the Surrealist André Breton's "Le cadavre exquis boira le vin nouveau" in a game of exchange and response between Finnish women with Down Syndrome and Singaporean engineering and art students. Each group listened in a concentrated way to a recording of Shamanic drumming inviting a subconscious vision. The students laid down on the floor in the dark. After listening to the drumming, they wrote what they experienced. Afterwards heading to their easels to put paint to canvas, bring their visions into tangible form. The women listened to the drumming and immediately began to paint, some painting to the rhythm with their whole body. The paintings from this experience can be seen in this exhibition.

As a finale both groups met virtually through a dynamic sharing session on SKYPE. Everyone was amazed at what we could learn from each other.

Introduction

This was the most interesting symposium I have participated in. The complexities of art making and social dialogue as a medium of exchange between two vastly different communities, are still circulating in my head as I continuously discover new facets of the experience and events. I am so grateful for this rare opportunity to collaborate the work of my students at NTU with the Kårkulla Community of women in Finland. I do not consider the engagement of these two communities a political statement. These are not communities that live among each other yet do not engage, nor do they live next to each other yet in two vastly different economic conditions. They are two communities living on two different sides of the world, never would they meet as communities. One community are Singaporean students from Nanyang Technological University. Half of these students are art majors and the other half engineering majors. All of the students are from an extreme urban environment. The Kakulla Community were all women between

the ages mid-twenties to fifty, with a variety of diagnosed genetic disorders mainly Down Syndrome and Autism.

We always have preconceived ideas, negative or positive, about communities different from ours. This is true even when there has not been any contact between the two communities, and sometimes especially in these circumstances. Bringing two communities together that do not have the opportunity for contact is an exercise in transforming perspectives. It is also an experiment. I cannot predict the complete outcome of this collaboration between Kårkulla and Nanyang Technological University. This creates a spontaneous atmosphere. Jan and I will have to respond to whatever the responses of the two communities have towards each other. This always makes for an exciting atmosphere.

Making a Plan

When Katja first notified me about the collaboration I did not have any idea how we would connect these two groups. When I called Jan and he described his art process as being inspired to shamanic drumming, I knew this would be our meeting point. We would ask the students and the women to make paintings in response to the Shamanic drumming. I only hoped the students would be receptive and take the work seriously even though there were no exact instructions as to how to respond. Jan made two videos for the classes. One discussed the context of the Shamanic experience in Finland, giving lots of pictorial views of the Finland forests. This was important because my students have never been in a forest. We have jungle here in the outskirts of Singapore but we almost never engage with this environment. It's too hot, too humid, and too many insects that bite. The second video describes Jan's art practice and shows some of his work in response to the Shamanic drumming.

The Plan:

- 1) Jan prepares videos for students
- 2) Students attend Yayoi Kusama Exhibition
- 3) Students would listen to the drumming and paint for one day
- 4) Kårkulla women would listen to the drumming and paint one day
- 5) Kårkulla women would meet on separate days with both groups of students
- 6) Day of discussion: responses to meeting the students and seeing their work & presentation of Joan Kelly's artwork, Meeting with Kårkulla councillors about their responses and observation as to the effects of the work on the women
- 7) Joan Kelly met with both groups of students to discuss their responses

- 8) Jan Jämsen met with the Kårkulla women presenting his artwork, and call Joan Kelly in Singapore to relay the responses from the students directly to the Kårkulla women and councillors

Preparing the Students

The week before we experienced the Shamanic music I took both groups of students to an exhibition of Yayoi Kusama, a Japanese artist whose work is an intuitive response to her life experience.

Yayoi Kusama below in front of her paintings.

I thought this would open the students up and in a sense, give them permission to let themselves go to freely respond and make the marks they see in their minds eye while listening.

Responsive Painting in Singapore

Both groups of students engaged in a short discussion following the viewing of Jan's videos. They then proceeded into the dance room to lay on the floor in the dark, isolating their thoughts concentrating on the Shamanic drumming. I wanted to get across the idea that the drumming was not a religious ritual, but a means of stimulus to launch an imagery for a painting. When the music stopped, they sat in silence and wrote their impressions and visions, then proceeded to the painting room.

The painting students were fairly receptive and immediately went about using acrylic paint on old bed sheets wrapped around and clipped to drawing boards. Although several of them wrote that they have never done anything without a plan before, and felt unsure as to how to respond. They spent about 2 hours painting while again listening to the drumming. The engineering students seemed a bit lost. They seemed to wonder what they "should" do? What was I the teacher looking for? Many of them drew the same things, fire, a tent, a piece of wood, all seemed to take on similar forms. I saw some looking at their cell phones, perhaps they were drawing something from the phone. Others looked around and drew what their neighbours were drawing.

I rolled all of the paintings and drawings and loaded them on the plane to Finland. I felt positive about the work I and the students had made.

Arrival in Finland

The second day of arrival I finally met Jan face to face, and with Katja we reviewed all of the students work and read their write-ups about the experience. Jan explained and related the imagery to Shamanic thinking and imagery. The engineering students gave a very literal view of their experience. Somehow relating the imagery to perceptions of American Indian culture and/or camping although I doubt any of them had experience

with either. I was disappointed in their work. It seemed systematic and clichéd and it looked as though they copied each other. It was as though they completely forgot or did not relate this experience to the very free abstractions of Yayoi Kusama we had looked at five days earlier.

I felt the painting students had a much richer experience. Each painting was in itself unique. None of them looked like each other. Although many of them noted in their write up how unsure they were about beginning to work with mark and color without a planned outcome, using only their intuition and not knowing where they were going with the painting. They were able to break from this rigid mind-set and allow themselves to take chances. Some of them wrote emails to me saying how exciting it was and how much they looked forward to the rest of the semester.

First Day at Kårkulla

Jan Jämsen introduced the concepts of the Shamanic drumming to the women. I discussed what I'm teaching in Singapore and the environment there, to prepare the women for meeting the students and understanding that I was there to facilitate this collaboration between my art students in Singapore and the Kårkulla community.

The Kårkulla women did not find it necessary to listen to the music before painting. They wanted to dive right in. The students in Singapore painted up-right on easels. The women at Kårkulla worked flat on tables choosing the size of their painting surfaces. As soon as the drumming began the women also began to work. The two women with largest canvases Hanna and Andrea began to pour the paint over their canvas, choosing colors. They put their hands right down in the paint moving their entire bodies to the steady rhythm of the drumming. There was no holding back. Many other women took the brushes and make dots and pats on the canvas with the rhythm of the drums. Many of them used rainbow colored circles to symbolize the drums. It was a hypnotic atmosphere. It was as if the women went to another place entirely. They never looked at us for approval. They minded their own thoughts, color, mark and free decisions. Jan and I felt like voyeurs, watching a very personal act that should be private. The women stayed in their hypnotic state for two hours. Hanna described it later as losing herself so that she was unaware of what she was doing with the painting. We all felt completely drained after the experience, even Jan and I who had not painted.

Meeting the Students in Singapore on SKYPE

We rotated between holding up a series of student paintings and then a series of paintings by the women. I asked questions, Jan gave a Shamanic view of the representation of the forms in the artwork, and the women and students described their

process and thoughts and gave responses to each other's work. The meetings with both groups of students were very similar, the students being quiet and the women much more assertive. As Jan and I looked around the women would stand up holding their painting up in front of them readying themselves to be the next to speak. The students were extremely shy in the painting class the first day, while the engineering students spoke more. The women were the active assertive/confident participants. They also were bi-lingual speaking English to the students! The painting students each said very little when we held up their paintings. The engineering students engaged more, each of them came up to the front of their room to speak about their work. The students clapped their hands after each one of the women spoke. It was a vibrant exchange. The women were a much livelier group. They seem to have inspiration and commitment to their work. My observations were that the students were amazed at the abilities of the women who are perceived as disabled. I had not told them much about the women except for the fact that many of them had Down Syndrome. I was anxious to speak with them to hear their reactions to the women and their work when I returned.

Responses from Singapore

The question I posed was simple. Tell me what you thought about the experience. What did you think of the women and their work? First word uttered was "Amazing." The women are amazing. The second response was, "we should be more like them." The engineering students noted that many of them drew objects where the women drew lines and forms that evoked feelings. I asked them why they thought that was? Their first response was that the cultures are different and the Singapore culture is very "materialistic." "We associate things with objects." Another began to explain, "In Singapore there is only one option, like primary school, secondary school...everywhere else there is home school, private school, you have options. In Singapore, there is just one path, instead of any other way." The students came to a conclusion that it is the cultural differences that made the two groups respond so differently. We discussed the effects of living in the urban environment as opposed to how they feel when trekking in nature. Only one student had gone trekking in his lifetime and that was in Hong Kong not far from the urban center. This student said he felt more "connected with himself" when he was in nature. One of the painting students expressed that she thought it was going to be depressing to meet disabled people, but that actually meeting them they were very surprised because they are having more fun than we are.

Conclusions

During the talk with the councillors noted a woman who has been depressed yet during this project she participated fully making bright colourful painting. The women were eager to show their work and felt empowered realizing they were teaching the university students. All the councillors agreed that this was a positive experience for the women. They noted that the experience gave the women an opportunity to be assertive and self-assured getting the full attention of everyone when they spoke.

From the point of view of teaching the students, we discovered ways the university students can learn from the Down Syndrome women. Their perception of someone with disabilities was changed for the positive. They realized their lack of confidence in their own voice and grasped the importance of trusting this voice from within.

I have had several women friend me on Facebook and Instagram. Two of the women, Hanna and Andrea, have been carrying on conversations about my students, offering ideas as to how to stimulate the students' confidence and sense of freedom in the future. Several of the women asked if we can continue this collaboration. I think we can have another exchange later this semester. I could give each community the same theme from which to make a piece of art about, such as asking the question; what does home mean to you? Something as simple as that could be very insightful transporting my drawing and painting classes into a sociological investigation.

It was indeed a rich experience adding a sociological complexity to a beginning painting and drawing course. I look forward to creating opportunities similar to this an inspired by this experience in the future.

Joan Marie Kelly

Senior Lecturer

Nanyang Technological University, School of Art, Design and Media, Singapore

E-mail: jmkelly@ntu.edu.sg

• www.joanmariekelly.net

• <https://eps.ntu.edu.sg/client/joanmariekelly>

Liite 2. Päivi Pätsin reflektio

Hei Katja!

Tämä kirje on nyt ikään kuin päiväkirjamerkintäni symposiumista. En kirjoittanut viikolla mitään - työn ja symposiumin yhteen sovittaminen synnytti aikamoisen hektisen aikataulun - mutta mietin asioita paljon. Siihen oli aikaa, kun suhasin autolla Helsinki-Raasepori -väliä.

Ensimmäisenä haluan kiittää, että pääsin mukaan. KIITOS KIITOS KIITOS! Et tuntenut minua etkä tiennyt mitään siitä, mitä teen, mutta jokin sinut sai päättämään, että pääsen mukaan. Mikä syy olikin, iloitsen siitä sydämestäni, vaikka kyseessä olisikin vain sattuma.

Olen koulutukseltani taideKASVATUKSEN maisteri. Opin neljäkuukautisena pitämään kynää kädessä ja siitä lähtien mikään ei ole kiinnostanut niin paljon kuin merkkien jättäminen. Kun lukion psykologian tunnilla puhuttiin flow'sta, tunnistin tilan heti. Psykologia kiinnosti, mutta taide vielä enemmän. Haluni kouluttautua taideopettajaksi johtui pitkälti siitä, että tiesin, että haluan jakaa sitä iloa, mitä taiteen tekeminen minussa tuottaa. Tiesin, että voisin olla siinä hyvä. Toinen syy on se, että aikuiset tuttavani, erityisesti ne, jotka itse tekevät taidetta, varoittelivat minua siitä, että taiteella ei elä. Kasvoin ajatukseen, että pitää hankkia "kunnan ammatti". Taiteilijan työstä en sellaista kuullut, vaikka perheeni kulttuurista harrastaakin.

Myös kokemukset Taideteollisen taidekasvatuksen osastolta ovat ristiriitaisia. "Taiteella ei elä" kuului monenkin taideopettajan suusta, mutta myös ajatus "epäonnistuneet taiteilijat alkavat opettamaan" toistui yhtä usein.

Hyvin pitkään olen hakenut kuvataideopettajan töitä. Olen saanut vain sijaisuuksia. Aina kun olen järjestänyt näyttelyä, olen myynyt teoksiani ainakin sen verran, että olen kattanut osallistumiskulut. Vaikka nimeä ei ole YHTÄÄN. Muita hyviä kuvantekijöitä on vaikka kuinka. En ole niin sujuvan sosiaalinen kuin Lasse ja ns. suhteiden luominen tarkoituksella tuntuu työltä. Mietin, että ehkä epäonnistuneesta taideopettajasta ei voi tulla taiteilijaa. Vai voisiko? Olisiko jokin keino, että taiteilijuus tuntuisi vähemmän hölmöltä ja itsekkäältä ratkaisulta?

Lasse on niitä harvoja opiskeluajakavereitani, joihin pidän yhteyttä. Puhuimme juurikin edellä kuvaamiani asioita ja pohdimme sitä, mitä me oikeastaan itse uskomme. Kerroin, että haluaisin mukaan ISEAS Finlandin kaltaiseen symposiumiin. Toivoin saavani kokea

aitoa yhteisöllisyyttä ja olla mukana taiteilijana. Puhuin oikealle ihmiselle: viikko keskustelun jälkeen Lasse laitto ISEAS Finlandin hakemuksen. Kirjoitin ensimmäisen luonnoksen samalta istumalta.

Edellä oleva on pitkä johdantoni siihen, miksi ISEAS Finland Symposium oli minulle henkilökohtaisesti niin tärkeä. Yhteisötaide on kaikkea muuta kuin itsekästä. Tapasin pilvin pimein ihmisiä, joiden mielestä taiteilijuus on ihan tolkullinen ratkaisu. Tutustuin moneen heistä. Sain ideoita nykyiseen työhöni taidepedagogina. Kokemus synnytti uusia haaveita.

Ehkä en haluakaan tehdä isona niin kuin taideopettajani TaiKissa ja olla osa-aikaopettajia ja osa-aikataiteilijoita; ehkä haluankin olla isona vähän kuin sinä, Katja. Minusta on tärkeää koota yhteen taiteilijoita ja tukea heitä heidän taiteilijuudessaan erityisesti opintojen jälkeen.

Symposiumiin olisin halunnut osallistua paljon enemmän kuin minulla oli mahdollisuus. Olin niin onnekas, että sain yhden niistä harvoista viroista, jotka on osoitettu nimenomaan taiteilijoille, taidepedagogin viran. Valitettavasti ehdin kuitenkin olla työssä niin vähän, etten ollut saanut lomaa yhtään ja nekin mitkä sain ottaa, olivat palkatonta. En silti kadu päätkeäkään. Taidepedagogin työn piti olla sellaista, joka mahdollistaa oman taiteellisen työskentelyn samaan aikaan jne, mutta käytännössä se ei toteudu. Palkka puolestaan on tuntien vähyyden takia melko huono.. Aihe, jotka en viitsi tähän enempää kirjoittaa. Kirjoitanpa vaan, ettei kaikki hyvä ja kaunis aina toteudu niin kuin on tarkoitus. Työstäni pidän joka tapauksessa suunnattomasti.

Symposiumissa parasta oli tutustua Julia Poockiin. Tarkan saksalaisen kanssa tällainen tunnollinen työntekijä saattoi olla hyvin tyytyväinen. Tuntui, että olimme täydellisessä synkroniassa kaiken työskentelyn suhteen. Näkemykset teoksista, työskentelytavoista ja esillepanosta olivat täysin yhteneväiset. Muutenkin yhdessä tekeminen on minulle se luonnollinen tapa tutustua ja olla yhdessä. Symposiumia parempaa paikkaa suhteiden luomiseen en keksi.

Uskon, että residenssissä asumisessa todella on hyvät puolensa. Olisin esimerkiksi halunnut tutustua paremmin Janiin, koska teen taidekirjaa, jossa on shamanistinen pohjavire. Siihen ei ollut mahdollisuutta tässä yhteydessä. Pidemmän ajan puitteissa olisin saanut paremmin tutustuttua myös Maximilianiin ja muihin, jotka eivät olleet niin nopeasti lämpeneviä kuin vaikkapa Sanya, joka oli minusta aivan ihastuttava. (Tykkäsin Maximilianista. Hänen huumorintajunsa toi mieleen oman mieheni.) Koin myös tärkeäksi saada toimia yhteisössä järjestelemällä paikkoja ja tekemällä asioita meille kaikille. Tuntui, että kuulun porukkaan.

Etevan porukka oli hurmaavaa. Aikuiset miehet, jotka osoittavat tunteensa niin välittömästi eivät vaan voi olla hurmaamatta. Jarnon, Jessen ja Eljaksen ylitsepersuava onni avointen ovien päivänä lämmittää edelleen sydäntäni ja teki kaikesta vaivan arvoista. Heille oli selvästi tärkeää tulla nähdyiksi ja kuulluiksi. Arvostetuiksi. Päivä oli ikimuistoinen minulle ja heille ja varmasti Juliallekin. Juuri se avointen ovien päivä oli Se Juttu meidän projektissamme. Tärkeää oli myös se, että toimimme mahdollistajina, emme ohjaajina tai opettajina. Tässä näen yhteisötaiteen voiman.

Kaiken voisi tietenkin tehdä vielä paremmin. Jos olisi ollut enemmän aikaa, olisin halunnut ensin tutustua porukkaan ja mukaan olisivat valikoituneet kaikki halukkaat. Esimerkiksi sokea nainen, joka tuli juttelemaan ruokatauoilla minun ja Julian kanssa hyvällä englannilla, olisi ollut täydellinen porukkaan, sillä teimmehän soittimia. Nyt mukana oli "eliitti", johon kaikki eivät resurssien puutteen takia päässeet mukaan. Olen jo miettinyt Skype-sessioita ym, joiden avulla sen alkuideoinnin ja mukaan rekryamisenkin voisi tehdä etukäteen.

Kun järjestät seuraavan symposiumisi ja tarvitset apua, olen luotettava vapaaehtoinen. Sydämellisin terveisin Päivi Pätsi

Liite 3. Clarice Zdanskin reflektio

At ISEAS, I worked together with three artists in two different residential structures, Rosinne and Kaskimaa, where adults with different types of physical and psychic challenges live. Our project involved producing a teepee to symbolize togetherness, unity and the principle of 'no one excluded'. We built the teepee with wood from the forest, and built the structure of old sheets that the residents painted together with us. A spontaneous second project, a 'Tree of Joy' or a 'Tree of Hope' grew out of the first group's work. Residents painted a tree and decorated it with small modelled objects that they had made and with ribbons where they had written their wishes.

The project was an immense challenge on many levels. The first and most immediate was practical communication. One of us artists, Pipa Nikula, was Finnish, and served as our interpreter as many of the Swedish or Finnish speakers did not speak English. The other two artists, Vittorio Tonon from Italy, and Evrim Ozeskici from Turkey, did not speak English very well. I was worried about our own communication problems among us artists, let alone how we were going to communicate with the residents of the centers, but in the end this problem resolved itself. Once we started working, the magic of art took over and words somehow did not seem to be so important. This was the beauty of the project.

The second challenge addresses the most interesting aspect: coming to terms with the nature of socially engaged art. How do you determine and assess the level of social engagement in a project? How do you resolve the conflict between social utility and benefits to users on the one hand and the aesthetic aims of art, the quality of the art product and the personality of the artist on the other? Our project was emblematic of this conflict. Tension emerged almost immediately and reappeared at times during the workshops as the four of us tried to reconcile our different ideas about how to implement the project. Pipa, a therapist, approached it with the benefits of the participants as her main concern, and was more involved in storytelling and getting the residents to express their hopes and desires. She also had the advantage of being able to talk freely with all of them as they spoke the same language. I felt as though my other two partners, both practicing painters, had instead set 'Art with a capital A', as it were, as their focus – that is to say, what subject to paint, how to organize the composition, how to put the paint on the surface, etc., almost as if we were conducting an art class. As for myself, I'd realized that focusing on the finished project was not necessarily going to work before I'd even

arrived at the symposium, that the persona of the artists was not important. In such projects, the artist acts as a mediator, an enabler, a vehicle. In fact, once we'd got started, I sometimes felt as though all of us artists were not necessarily on the same wave length, and this was disconcerting. I was often beset with doubts about the project, about myself, about art, about what I'm doing in the world, etc. This painful process has, however, given way to a profound meditation on the nature of art education and art as social practice – to the need for the artist's work in everyday life in general, not only among physically and psychically challenged.

To return to the issue of focusing on the appearance of the finished art work, it was a main priority of the symposium, because we had to produce works for a final exhibition. I think it is important to show the results of such projects as we were engaged in, but this need to produce in a short time had a forced effect on the working process. I felt considerable pressure 'make a work of art', and think that this should be taken into consideration in planning future symposia – maybe make the exhibition part 'opt out' if necessary. For example, at Rosinne, the participants were very passive, and as a stimulus to get them to act, we began painting on the sheets. Was this the best thing to do? My painter partners wanted to try to get them to discuss the works on a conceptual level, but since most of the adults there could not maintain a conversation on a single topic for very long, it was frustrating. At Kaskimaa, it was even more difficult as the residents were dealing with physical challenges. Most of them were in wheel chairs or needed help with loading their paint brushes. The work on the paintings was divided between those who wanted to color in pre-drawn forms, and others who could only do gestural work (assisted by the staff). Full cooperation with the staff at the structures is of utmost importance. First, to understand the routines of residents (at times I felt like the outsider!), and then for help with very seriously challenged ones, and finally for materials and ease in becoming familiar with the structure.

As a side note, I might add that we were 'working blind' in a certain sense, because although we had an idea of what the 'finished product' was going to be, we did not actually participate in the installation of the final show and had no idea of what the space would be like. In the end, a beautiful installation resulted, and the 'surprise' effect of seeing it all come together was quite rewarding. Moreover, since a number of the participants from both structures came to the openings, it was also truly moving. However, I could not help feeling that the fact that something had to be produced put a lot of pressure on us, and perhaps made us rush a project that really does need more time. Maybe next time if the 'exhibition' part were optional this might be better. A

discussion between the artists of the entire symposium, the staff of the various structures, and the participants in the workshops was very fruitful, and I would appreciate having a copy of the recording.

From the brainstorming that came after the opening in Tammisaari, two of the 'single words' struck me as most relevant to what we did and what I got out of it:

- my own, 'constructivity' (invented word in English), because so much was or had to be built:

- 1. contacts and relationships with the institutions, and in some cases raising their awareness to the need for art programs within their structures;*
- 2. a field of social action as part of studio art training (I'm working at my university to have out art courses included in the 'Sustainability and Social Justice' major);*
- 3. contacts, friendships and working relationships with other artists;*

- 'restitution', from Denis the French video man, because somehow what you do must always be a giving back

I did this symposium for these reasons:

- to do a socially engaged art project, preferably on an international level*
- to increase my practical knowledge and personal acquaintances/friendships among artists, especially socially engaged or 'sustainable' artists*
- to look into a context where I can take students to study during my travel seminars, especially 'Sustainability and Art in Europe'*

In the final analysis, ISEAS is very important, and should be repeated – not necessarily every year, but with a frequency that permits continuity. It is important for the participants in the workshops to have multiple attempts to first of all establish a relationship with artists in order to engage in visual communication and to experience the satisfaction of artistic creation. Katja, you cast your nets in very deep, vast waters, but you brought in quite a miraculous catch. The miracle is that a model for the socially engaged art symposium has been developed, consisting of providing a panorama of this multifarious area of research and launching a call to all artists to include social engagement in their agendas. In an era when many might question the aims and ends of contemporary art, the message that comes through is very important: art can play a very important role in society; it can transcend physical barriers and enable people to communicate on multiple levels, enabling us to grow and share our experience.

Liite 4. Raaseporin kaupungin tiedote

Marie Sandberg-Chibani

Informatör / tiedottaja / PR Officer

”Lyssna på tystnaden inom dig - den är grunden för varje resa”

Så här lyder namnet på kulturprojektet som Hagahemmet medverkat i. Åldringshemmet i Raseborg deltog 28–31.8.2017 i ett Finland 100 –projekt, vars målsättning var att skapa aktiviteter för de äldre inom social konst med hjälp av konstnärer. I planeringen av kulturevenemang valde man konstformen musik som de äldre bäst kan ta till sig oberoende av ålder och hälsotillstånd.

På Hagahemmet finns fyra boendeenheter för totalt 49 äldre och dagverksamhet för ett femtontal kunder. Framträdanden planerades så att så många som möjligt kunde delta. Varje dag inleddes med ett musik- och poesiframträdande i matsalen. Tillfällena var välbesökta av såväl Hagahemmets kunder som äldre bosatta på annat håll. Varje boendeenhet fick därtill ett liknande framträdande en gång under veckan, således totalt fyra. Detta på önskemål av personalen för att så många som möjligt skulle kunna ta del av evenemanget.

Med facit på handen säger boendeenhetschef Pamela Karen att projektet var givande och en ögonöppnare. Själva namnet på projektet härstammar från den respons om lugn och ro som spred sig efter uppträdandena.

– Sång och musik upplevdes av alla som ett välkommet avbrott i vardagen. Det fick våra äldre att känna en inre lugn, då musik berör och berikar. Det är fullt möjligt att inkludera konstformer i vården, och det här gav de äldre glädje och njutning i stunden. Vad kan vara mer givande än det, frågar hon sig.

Tina Ekholm arbetar som sjukskötare på Hagahemmet och instämmer i att projektet haft positiva effekter, även oväntade sådana.

– Det var fantastiskt att se att även de som lider av svår minnessjukdom och som saknar ord reagerade positivt på musiken. En av våra kunder t.o.m. sparkade av sig tofflorna och klappade i takt till gitarrmusik men var ointresserad av t.ex. basgitarren, berättar hon.

Bakom projektet, som är en del av ISEAS kultursymposium - vars upphovsgivare är den konstnärliga ledaren Katja Juhola - följer sig konstnärerna Patrik Lemberg & Maximilian Fliessbach. Repertoaren bestod av allt från improviserat klassiskt

pianospel, harmonisk-melodisk basgitarr, högläsning, poesi och cirkus, till svenska ballader på akustisk gitarr.

Även Svartå skola och Mustion koulu deltog i ISEAS projekt under ledning av fyra konstnärer. Därmed fick ett hundratal svartåelever pröva på en kulturreisa under jubileumsåret.

Ta del av videomaterial och övrig information via ISEAS hemsida

<https://iseasfinland.com/portfolio/patrik-lemberg-music-and-poetry-maximilian-fleissbach-germany-visual-arts-and-music-hagahemmet/>

”Kuulkaa hiljaisuus sisällänne – se on jokaisen matkan perusta”

Se oli nimenä kulttuuriprojektille, jossa Hagahemmet oli mukana. Raaseporin vanhainkoti osallistui 28.–31.8.2017 Suomi 100 -projektiin, jonka tarkoituksena oli taitelijoiden avulla luoda aktiviteetteja ikääntyneille sosiaalisen taiteen parissa. Kulttuuritapahtumaa suunniteltaessa valittiin taiteenlajiksi musiikki, josta ikääntyneet voivat innostua iästä ja kunnosta riippumatta.

Hagahemmet vanhainkodissa on neljä asumisyksikköä yhteensä 49 ikäihmiselle, ja päivätoiminnan asiakkaita on viitisentoista. Esiintymiset suunniteltiin siten, että mahdollisimman moni saattoi osallistua. Jokainen päivä aloitettiin musiikki- ja runoesityksillä ruokasalissa. Tilaisuuksissa riitti kävijöitä, niin Hagahemmet vanhainkodin asiakkaita kuin muualla asuvia ikäihmisiä. Jokainen asumisyksikkö sai lisäksi vastaavan esityksen viikon aikana, yhteensä neljä esitystä. Näin tehtiin henkilökunnan pyynnöstä, jotta niin moni kuin mahdollista pääsisi osalliseksi tapahtumaan.

Jälkeenpäin asumisyksikön päällikkö Pamela Karen toteaa, että projekti oli antoisa ja avasi silmät. Projektin nimi tulee palautteesta, jossa sanottiin hiljaisuuden ja rauhan vallinneen mielissä esitysten jälkeen.

– Kaikki kokivat laulun ja musiikin tervetulleeksi tauoksi arkeen. Ikäihmisemme tunsivat sisäistä rauhaa musiikin koskettaessa ja rikastuttaessa elämää. Hoitoon voidaan aivan mainiosti ottaa mukaan taidemuotoja ja tässä tapahtumasta ikäihmiset nauttivat ja iloitsivat. Mikä sen parempaa, hän kysyy itseltään.

Tina Ekholm työskentelee sairaanhoitajana Hagahemmet vanhainkodissa ja on aivan samaa mieltä siitä, että projektilla oli myönteisiä, jopa yllättäviä vaikutuksia.

– Oli upeaa nähdä, että jopa muistisairaat ja ne, joilla ei ole sanoja, reagoivat musiikkiin niin myönteisesti. Eräskin asiakas jopa potkaisi tohvelit jalastaan ja taputti kitaramusiikin tahdissa. Bassokitara ei kuitenkaan kiinnostanut, hän kertoo. Projektin, joka on osa ISEAS kulttuurisymposiota – jota on luonut taiteellinen johtaja Katja Juhola - jonka takana ovat taiteilijat Patrik Lemberg & Maximilian Fliessbach. Ohjelmisto koostui niin improvisoidusta klassisesta pianonsoitosta, harmonia-melodia bassokitaraista, luennasta, runoudesta ja sirkuksesta aina ruotsalaisiin laulelmiin akustisen kitaran säestyksellä.

Myös Mustion koulu ja Svartå skola osallistuivat ISEAS:n projektiin neljän taiteilijan johdolla. Näin ollen satakunta mustiolaista oppilasta saivat kokeilla kulttuurimatkan juhlavuoden aikana.

